

ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ที่มีต่อ
พฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองคูบอน
จังหวัดร้อยเอ็ด

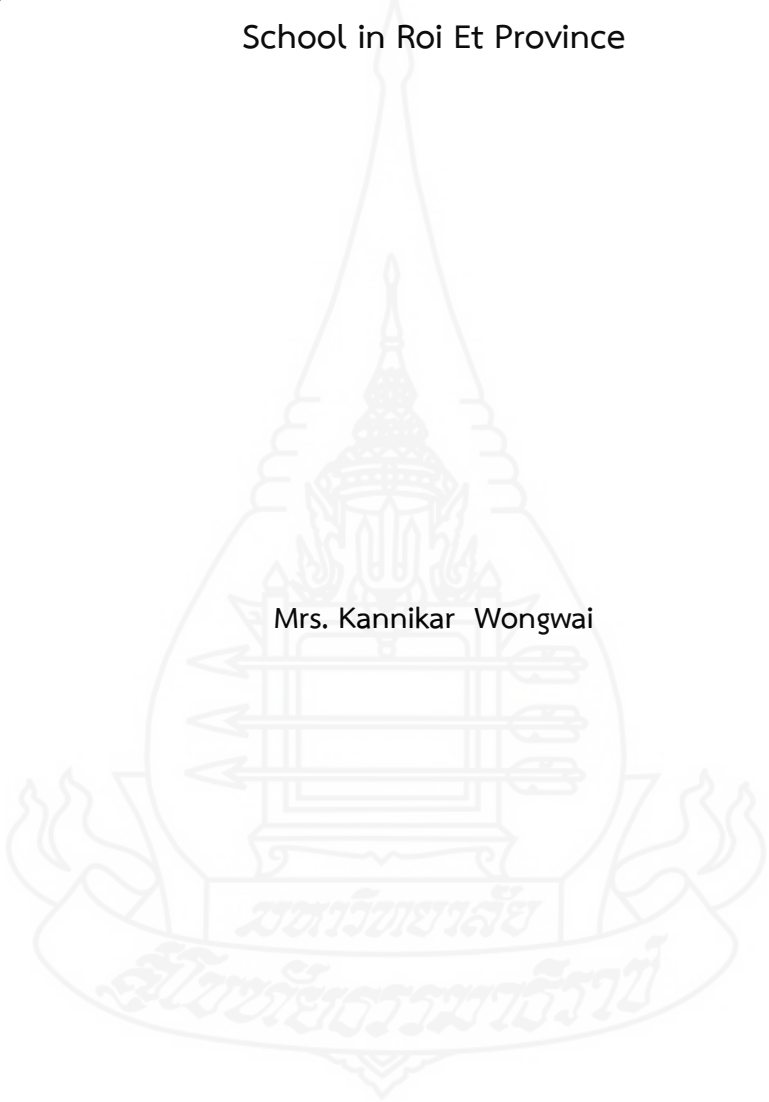

นางกรรณิกา ว่องไว

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2558

The Effects of Rhythmic and Movement Activities with Equipment on
Cooperative Behaviors of Preschool Children at Ban Nong Kubon
School in Roi Et Province

Mrs. Kannikar Wongwai

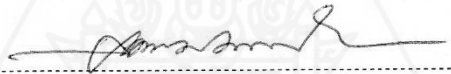
An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์
ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อและนามสกุล นางกรรณิกา ว่องไว
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน

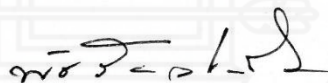
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

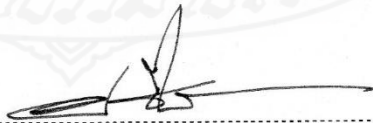
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พัทธี ผลโยธิน)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ที่มีต่อ
พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองคูบอน
จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ศึกษา นางกรรณิกา ว่องไว **รหัสนักศึกษา** 2542101734

ปริญญา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
ประกอบอุปกรณ์

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 11 คน ที่
ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่โรงเรียนบ้านหนองคูบอน
จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรม
เคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย และแบบ
สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และการทดสอบเครื่องหมาย

ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการจัด
กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ มีคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือหลังการทดลอง
สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ พฤติกรรมความร่วมมือ เด็กปฐมวัย

Independent Study title: The Effects of Rhythmic and Movement Activities with Equipment on Cooperative Behaviors of Preschool Children at Ban Nong Kubon School in Roi Et Province

Author: Mrs. Kannikar Wongwai; **ID:** 2542101734;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Wattana Makkasman, Assistant Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The purpose of this research was to compare cooperative behaviors of preschool children at Ban Nong Kubon School in Roi Et province before and after taking part in rhythmic and movement activities with equipment.

The research sample comprised 11 preschool children, 5 - 6 years old, studying at the second kindergarten level during the second semester of the 2015 academic year at Ban Nong Kubon School in Roi Et province, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were a handbook for organizing rhythmic and movement activities with equipment, and an observation form on cooperative behaviors. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and sign test.

Research findings showed that the post-experiment cooperative behavior scores of preschool children at Ban Nong Kubon School in Roi Et province, who partook in rhythmic and movement activities with equipment, was higher than their pre-experiment counterpart scores at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Rhythmic and movement activities with equipment,
Cooperative behavior, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ที่ปรึกษา วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระสำเร็จไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นนทา โพธิ์คำ หัวหน้าวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นางรำไพ ไชยพาลีศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑ อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด และนางสุธารา มะลียา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองคูบอน ที่ให้ความกรุณาในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้ปกครองเด็กปฐมวัย คณะครูและบุคลากรของโรงเรียนบ้านหนองคูบอนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของเด็กกลุ่มตัวอย่าง โดยสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการเคลื่อนไหว

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ สวง บุปผาโต ผู้บริหารสถานศึกษาที่สนับสนุนการศึกษาและครอบครัวที่ทำให้กำลังใจเป็นแรงผลักดันในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกปฐมวัยศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่กรุณาให้การช่วยเหลือจนการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

กรรณิกา ว่องไว
เมษายน 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ.....	18
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	36
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย เป็นภาพรวมและรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะประกอบอุปกรณ์.....	38
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	43
สรุปการวิจัย.....	43
อภิปรายผล.....	44
ข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	53
ก คู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย.....	54
ข คู่มือการสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยและ แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย.....	71
ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	76
ง แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
จ ภาพการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย.....	85
ประวัติผู้ศึกษา.....	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย.....	29
ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ทั้งภาพรวมและรายด้าน.....	37
ตารางที่ 4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ในภาพรวม.....	38
ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ในภาพรวม.....	39
ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	39
ตารางที่ 4.5 วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือก่อนและหลังจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	40
ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการแบ่งปันก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	40
ตารางที่ 4.7 วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการแบ่งปันก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	41
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	41
ตารางที่ 4.9 วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์.....	42

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพสังคมโลกและสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป ประเทศต่างๆ ไม่สามารถดำรงอยู่อย่างเอกเทศ แต่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ เพื่อความอยู่รอด กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ค่านิยมในสังคม โครงสร้างเศรษฐกิจ โครงสร้างการเมือง ศิลปะ วัฒนธรรม และสถาบันหลักทางสังคมที่สำคัญอื่นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทุกประเทศจำเป็นต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อปรับตัวให้พร้อมรับกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สวาท เกษแดงสกุลวุฒิ (2551, น. 1) กล่าวว่าสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สมาชิกในสังคมต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งการแข่งขัน การเอารอดเอาเปรียบ การแย่งชิง และมีความเห็นแก่ตัว การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การเร่งรัดทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาการดำเนินชีวิตในครอบครัว เช่น ปัญหาความยากจน ครอบครัวแตกแยก เด็กขาดความอบอุ่น สภาพดังกล่าวมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็กที่ปรับตัวไม่ได้ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัย และกลายเป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบ ขาดความร่วมมือและไม่ช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ

ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมทางสังคมซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้สังคมมีเสถียรภาพ มีความสำคัญต่อมนุษย์ เป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และมีความจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคล ครอบครัว และสังคม เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในแต่ละวันคนเราต้องร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน ติดต่อกับบุคคล ชุมชน ช่วยเหลือผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จ ยอมรับการช่วยเหลือ ร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรมพัชรี ผลโยธิน (2540, น. 59 อ้างถึงในอนุพันธ์ เพิ่มพูน, 2551, น. 1) กล่าวว่าในการทำงาน ถ้าบุคคลร่วมมือกันก็จะทำให้ประสบความสำเร็จ มีผลดีต่อตนเองและผู้อื่น เกิดประโยชน์แก่สังคม แต่ถ้ามนุษย์ไม่ร่วมมือกัน ย่อมนำมาซึ่งความขัดแย้ง เกิดความยุ่งยากในสังคม เกิดความคิดและเจตคติทางสังคมที่ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ดังนั้นพฤติกรรมความร่วมมือจึงควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นคุณลักษณะนิสัยประจำตัวของคนไทยและควรพัฒนาตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของชีวิต เป็นวัยแห่งการวางรากฐานที่สำคัญทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม พฤติกรรมทางสังคมในด้านการอยู่ร่วมกันสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ เรียนรู้ที่จะร่วมมือกับผู้อื่น เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความเป็นมิตร

ให้ความร่วมมือและชอบทำสิ่งต่างๆ ให้ผู้อื่นพอใจ เด็กวัยนี้จะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีต่อไป

อนงค์ นิยมคำ (2559, น. ออนไลน์) กล่าวว่า ขณะนี้เด็กปฐมวัยต้องเข้าห้องเรียนที่เรียนตลอดทั้งวัน ทั้งอ่านเขียนมีหน้าซ้ำรอบห้องเรียนยังเต็มไปด้วยภาพและป้ายที่ชวนให้คิดว่าการมาที่นี่เพื่อมาเรียนไม่ใช่เพื่อเตรียมตัวเป็นนักเรียน เด็กไม่มีโอกาสที่จะพัฒนาไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น ไม่มีโอกาสจะวิ่งเล่น บางครอบครัวให้เด็กใช้เวลาอยู่กับเกมหรือคอมพิวเตอร์ ยิ่งทำให้เด็กก้าวร้าวรุนแรงไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ร่วมกัน เช่นการอ่านหนังสือ การวาดภาพ ระบายสี การเล่นกีฬา การทำกิจกรรมกลางแจ้ง การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน กระตุ้นการอยากรู้อยากเห็น มีความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ไม่ทะเลาะเถียงหรือขัดแย้งกัน จะเพิ่มพูนความรักความผูกพันระหว่างเพื่อน จะส่งต่อความรักความเมตตาต่อไปให้คนอื่น เป็นพื้นฐานให้เด็กได้พัฒนาไปในทิศทางที่ดี เตรียมพร้อมการเป็นผู้ใหญ่ที่ดี นำไปสู่สังคมที่น่าอยู่

เด็กปฐมวัยช่วงแรกเกิดจะมีการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติโดยไม่ต้องมีการฝึกหัด เช่น การเดินไปมา การไขว่คว้า เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายและการสื่อสาร การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้ เพื่อสำรวจ ค้นหา มีความกระตือรือร้น และนำไปใช้กับชีวิตประจำวันของตนเอง การเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบทำให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมๆ กับอุปกรณ์ตามจังหวะ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน มีการช่วยเหลือ มีการแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม เพื่อให้การเคลื่อนไหวบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานทางสังคมที่ควรส่งเสริมในเด็กปฐมวัย จะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเคลื่อนไหวอย่างหลากหลายวิธี เด็กได้สัมผัสกับวัตถุต่างๆ ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองสอดคล้องกับแนวคิดของดิวอี้ (Dewey, 1952, อ้างถึงใน กุลยา ตันติผลลาชีวะ, 2542, น.61) ที่ว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือกระทำ (Learning by Doing) จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือในการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับระดับปฐมวัย ครูผู้สอนสามารถจัดโดยบูรณาการร่วมกับกิจกรรมประจำวัน หรือการเล่น โดยจัดเป็นกลุ่มย่อยที่มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 2-6 คน ให้เด็กมีสำนึกร่วมกันในการทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันใช้ภาษาเดียวกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือกัน แบ่งปัน ใช้วัสดุร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้าของกลุ่มร่วมกัน ให้เวลาเด็กในการฝึกฝนการร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ คอยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและให้การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ให้คงไว้และยั่งยืนตลอดไป

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้ปกครอง จะนำไปจัดกิจกรรมเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีพฤติกรรมความร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปีที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 เนื้อหา คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

4.3 ระยะเวลาในการวิจัย การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที

4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

4.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ หมายถึง กระบวนการในการควบคุมกล้ามเนื้อเพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระพร้อมกับใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น ผ้าแพร แถบผ้า รีบบิ้น ไม้ไผ่ กระจบองน้ำอัดลม ฮูล่าฮูล่า กระจดาซหนังสือพิมพ์ ผ้าขาวม้า เป็นสื่อกลางในการแสดงออกทางอารมณ์ การคิดและการสื่อสาร เพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีจังหวะและข้อตกลง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน กล้าพูด กล้าแสดงออก บอกความต้องการ และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นโดยการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

5.2 พฤติกรรมความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำงานเพื่อให้งานสำเร็จโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ พฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยครอบคลุมพฤติกรรมแสดงออกของเด็กในขณะทำกิจกรรมด้วยการกระทำ คำพูด ท่าทางใน 3 ด้าน คือ

5.2.1 การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด แนะนำวิธีทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ ช่วยเพื่อนทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ และเมื่อเห็นเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ

5.2.2 การแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยการแบ่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนทำกิจกรรม ให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์ รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรม ตลอดจนยอมหรือชักชวนให้เพื่อนร่วมทำกิจกรรมด้วย

5.2.3 การเป็นผู้นำผู้ตาม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกโดยกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นและบอกความต้องการขณะทำกิจกรรม การริเริ่มทำกิจกรรมใหม่ๆ สนใจทำกิจกรรมหรือเลียนแบบตามที่ครูและเพื่อนขอร้อง ตลอดจนปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม

5.3 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ที่ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ
หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีขั้นตอนประกอบด้วย

5.3.1 ขั้นที่ 1 ขั้นนำ สร้างบรรยากาศสบายอบอุ่นร่างกาย กิจกรรมประกอบด้วยการเตรียมพร้อมก่อนการเคลื่อนไหวโดย ให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู แล้วหลับตาหายใจเข้าออกช้าๆ สบายผ่อนคลาย ครูสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรม นัดหมายและให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะช้า-เร็ว เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กจับกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คน

5.3.2 ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน กิจกรรมประกอบด้วย สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกัน ตรวจสอบ สำรองรูปร่าง สังเกตทิศทาง การเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ ช่วยกันวางแผน ออกแบบ กำหนดทิศทาง การเคลื่อนไหวและเคลื่อนไหวเป็น รายบุคคล รายคู่ และรายกลุ่ม วันละ 1 กิจกรรม คือ วันที่ 1 เคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจอง วันที่ 2 เคลื่อนไหวตามคำสั่ง วันที่ 3 เคลื่อนไหวผู้นำ-ผู้ตาม วันที่ 4 เคลื่อนไหวเลียนแบบ วันที่ 5 เคลื่อนไหวตามจินตนาการ

5.3.3 ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ กิจกรรมประกอบด้วย เด็กนั่งพักผ่อนคลายอิสระ เปิดเพลงเบาๆ เด็กและครูร่วมทบทวนผลการเรียนรู้ โดยใช้คำถาม เกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะและการใช้อุปกรณ์ การฟังจังหวะ การเคลื่อนไหว การช่วยเหลือ แบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การมีน้ำใจต่อเพื่อนและผู้อื่น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีพฤติกรรมความร่วมมือดีขึ้น

6.2 ครู ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

6.3 ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้กับเด็กปฐมวัยให้มีโอกาสได้พัฒนาเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมในการทำงานกับบุคคลอื่นในสังคมขนาดใหญ่ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 1.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 1.3 องค์ประกอบของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 1.4 ประเภทของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 1.5 หลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 1.6 ขั้นตอน/กระบวนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์
  - 1.7 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์
  - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ
  - 2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ
  - 2.2 ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
  - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม
  - 2.4 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
  - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กปฐมวัย

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย

ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

เบญจมาศ หาญกล้า (2548, น. 28) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึงการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ประกอบการเคลื่อนไหวอย่างอิสระเพื่อสนองต่อสิ่งเร้า ได้แก่ ดนตรี จังหวะ และข้อตกลง

ลีลาวดี ชนະมาร (2549, น. 9) กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การที่ร่างกายและจิตใจมีปฏิริยาตอบสนองต่อเสียงดนตรี โดยการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายให้เข้ากับอัตราความช้าเร็วของดนตรี ซึ่งกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ครูจึงควรจัดกิจกรรมนี้ให้กับเด็กปฐมวัย

อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ (2550, น. 8) กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะหมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะและเสียงเพลง หรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความสุขและสนุกสนานจากการที่มีโอกาสแสดงออก

ชูสิทธิ์ สมอง (2553, น. 74) ได้กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกระบวนการสำรวจความสามารถของตนเองในการควบคุมกลไกการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายให้สามารถตอบสนองต่อเสียงดนตรีและจังหวะ โดยให้ร่างกายเป็นสื่อกลางในการแสดงออกมีปฏิริยาตอบสนองต่อดนตรี จังหวะ เพลง และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

จากที่กล่าวมา พอสรุปความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะได้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทั้งกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่อย่างอิสระตามจังหวะและข้อตกลง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

สำหรับการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ กัลยา ตันติผลาชีวะ (2547, น. 111) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเคลื่อนไหวที่เน้นให้เด็กใช้กลไกร่างกายให้สัมพันธ์กับอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหว พัฒนาการทำงานประสานกันระหว่างมือกับตา เท้ากับตา มือกับเท้า เป็นการใช้กลไกของร่างกายทั้งหมด โดยมีอุปกรณ์เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กสนุกสนานกับการเคลื่อนไหว อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น ลูกบอล ผ้าสีต่าง ๆ ห่วงเชือก เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์หมายถึง กระบวนการในการควบคุมกล้ามเนื้อเพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระพร้อมกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น ผ้าแพร แถบผ้า รีบบิ้น ไม้ไผ่ กระจ่างน้ำอัดลม ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกทางอารมณ์ การคิดและการสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีจังหวะและข้อตกลง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน กล้าพูด กล้าแสดงออก บอกความต้องการ และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นโดยการช่วยเหลือ การแบ่งปันและการเป็นผู้นำผู้ตาม

1.1.2 ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น. 31 อ้างถึงใน เยาวเรศ ธนวนกุล 2556, น. 9) ได้อธิบายความสำคัญของการเคลื่อนไหวและจังหวะไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อสนองความต้องการตามธรรมชาติ ความสนใจและความพอใจของเด็ก
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และมีสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ สนุกสนานรื่นเริงจากการเล่นกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแบบต่างๆ
6. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัว และความร่วมมือในกลุ่มเพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออกและมีความคิดสร้างสรรค์

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 34) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่ามีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด กล้าแสดงออกตามความคิด อารมณ์ต่างๆ และพัฒนาการด้านสติปัญญาในการใช้จินตนาการของตนเองในการเคลื่อนไหวและการคิดร่วมกิจกรรมกับเพื่อนอีกด้วย

แพง ชินพงศ์ (2548, น. 26) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่า สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยในเวลาที่ได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีที่มีจังหวะสนุกสนานเร้าใจ สมองจะหลั่งสารแห่งความสุขออกมา ซึ่งช่วยพัฒนาความฉลาดทางปัญญา (IQ) ในส่วนความจำและเวลาที่เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคม รู้จักใช้พื้นที่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน ร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ได้ระบายอารมณ์ และเปิดเผยความรู้สึกซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม และเป็นวิธีพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์วิธีหนึ่ง

อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ (2550, น. 10) กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างเป็นอิสระหรือตามจังหวะเป็นการพัฒนาทักษะกลไกของร่างกาย รวมถึงการควบคุมอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งก่อให้เกิดพื้นฐานและการเรียนรู้ ทักษะทางสังคมด้านกล้าแสดงออก แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและเปิดเผยความรู้สึกซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเป็นวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอีกด้วย

สมใจ อินจำลอง (2554, น. 11) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สมองหรือสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการเคลื่อนไหวทางร่างกาย ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนากล้ามเนื้อต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์ประสานงานกันอย่างคล่องแคล่ว มีท่วงท่าในการเคลื่อนไหว ที่สง่างาม เกิดความมั่นใจ ก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี ช่วยพัฒนาการทางด้านสติปัญญาโดยเฉพาะความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น เป็นพื้นฐานในการที่จะเรียนรู้ทักษะด้านต่างๆ นอกจากนี้ก็ยังทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมดีขึ้นด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมๆกับอุปกรณ์ตามจังหวะ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน มีการช่วยเหลือ มีการแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม เพื่อให้การเคลื่อนไหวบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานทางสังคมที่ควรส่งเสริมในเด็กปฐมวัย

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Law of Learning)

ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่สำคัญด้วยกฎ 3 ประการ (พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง, 2542, น. 28) ได้แก่

1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความพร้อมทั้งกายและใจเกี่ยวกับร่างกาย (Physical) เพื่อเป็นการเตรียมการใช้กล้ามเนื้อและระบบประสาทให้สัมพันธ์กัน (Co-ordination) และเพื่อเป็นการฝึกทักษะเกี่ยวกับจิตใจ (Mental) เป็นความพร้อมทางด้านสมองหรือสติปัญญาและควรคำนึงถึงความพร้อมในวัยต่างๆ ด้วยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำซ้ำๆ กัน เกิดทักษะในแบบต่างๆ ซึ่งทำให้ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานสัมพันธ์กันดี

3) กฎแห่งผล (Law of Effects) เด็กจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น ถ้าผลของการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ มีความสนุกสนานและพอใจ

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory)

เพียเจต์ (Piaget) ถือว่า การให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆ จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยซึ่งอาศัยการรับรู้เป็นสื่อในการกระตุ้นความคิดของเด็ก จำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวและสัมผัสสิ่งต่างๆ ทฤษฎีนี้เป็นประโยชน์ในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมทางการเคลื่อนไหว โดยให้เด็กได้สัมผัสกับวัตถุต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528, น. 69, อ้างในธูปทอง ศรีทองม้วน, 2551, น. 39) และพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นความก้าวหน้าที่มีผลจากความพร้อมและประสบการณ์ของเด็ก ประสบการณ์จะส่งสมระหว่างสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่ค้นพบใหม่ การคิดเป็นผลที่ได้จากโครงสร้างและกระบวนการทำงานของสมอง (อารมณ สุวรรณपाल, 2552, น. 8-5)

1.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกายของกิเซลล์ (Gesell, 1964, pp. 14-18 อ้างถึงในเบญจมาศ หาญกล้า, 2548, น. 29) กล่าวว่า พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะในวัยทารก พัฒนาการ ด้านร่างกาย จะปรากฏในรูปของความสามารถในการใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายได้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งพฤติกรรมที่แสดงออก 4 ด้าน คือ

1) พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว ได้แก่ ความสามารถทางด้านร่างกาย ใน ด้านการเคลื่อนไหวเป็นความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ พฤติกรรมส่วนนี้เกี่ยวกับการเจริญของระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ความสามารถในการยืน การเดิน การนั่ง การคืบ การคลาน การคว่ำ การกระโดด เป็นต้น

2) พฤติกรรมด้านการปรับตัว เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการประสานระหว่างการใช้มือและตา การถือวัตถุ การสำรวจ และการจัดกระทำ กับวัตถุ เช่น การจัดกล่องลูกบาศก์ การวาดภาพ เป็นต้น

3) พฤติกรรมด้านการสื่อสาร การแสดงออกทางใบหน้า การใช้อวัยวะต่างๆ เช่น มือหรือศีรษะถ่ายทอดความคิด การออกเสียง การใช้ภาษาพูด รวมทั้งความเข้าใจจากการสื่อสารของผู้อื่น

4) พฤติกรรมทางด้านสังคมและส่วนตัว เกี่ยวข้องกับการตอบสนองของเด็กต่อบุคคลอื่นในด้านวัฒนธรรมและสังคม แบบของพฤติกรรมในกลุ่มนี้ เช่น การเลี้ยงดู การฝึกขับถ่าย การยิ้ม การตอบสนองต่อวัตถุบางอย่าง เช่น กระจกเงา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะควรคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ การเรียนรู้จากการฝึกหัดหลายๆ ครั้งจะช่วยให้เด็กเกิดทักษะ เกิดการเรียนรู้ กระตุ้นความคิด การนำเอาวัสดุอุปกรณ์หลากหลายมาประกอบในการเคลื่อนไหว ทำให้เด็กเกิดความสนใจ พอใจ สนุกสนาน และพัฒนาการคิด การพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้โดยการสัมผัส ซึ่งจะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการรับข้อมูลใหม่ๆ ร่วมกันกับผู้อื่น เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน กล่าวคือถ้าทำ รู้จักช่วยเหลือ แบ่งปัน มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของเด็กอย่างแท้จริงเป็นพฤติกรรมความร่วมมือที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

1.3 องค์ประกอบของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ดุซงกี บริพัตร ณ อยุธยา (2535, น. 12-13 อ้างถึงใน เบญจมาศ หาญกล้า 2548, น. 32-33) ได้เสนอองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมพื้นฐานการเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. การรู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกาย การเตรียมร่างกายให้พร้อมทุกส่วน เพื่อให้มีความคล่อง ถือว่าเป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง เด็กจะต้องฝึกหัดให้เข้าใจถึงลักษณะสภาพและการใช้ร่างกายของตนเองว่าตนสามารถเคลื่อนไหวแต่ละส่วนได้อย่างไร ร่างกายส่วนไหนเรียกว่าอะไร อยู่ตรงไหน ขนาดสั้นยาว เล็กใหญ่ แคบกว้างอย่างไร เช่น ไค้ง งอ บิด เบี้ยว เอียงหรือขยับเขยื้อนส่วนใดบ้าง การฝึกหัดเช่นนี้เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บริเวณและเนื้อที่ การเคลื่อนไหวนั้นเป็นการขยับเขยื้อนร่างกายบางส่วนหรือการเคลื่อนไหว ย่อมต้องการบริเวณและเนื้อที่ที่จะเคลื่อนไหวจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งอยู่ตลอดเวลา บริเวณเนื้อที่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเคลื่อนไหวร่างกาย ในการฝึกควรให้เด็กทดลองหาเนื้อที่รอบๆ ตัวในอิริยาบถต่างๆ กัน เช่น ยืนกางขาเล็กน้อย กางขากว้างมากขึ้น หรือนั่งในหลายลักษณะ เป็นต้น

3. ระดับของการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวทุกชนิด หากไม่มีการเปลี่ยนระดับความสวยงาม ความสมดุล ความเหมาะสม และท่าทางที่หลากหลายจะไม่เกิดขึ้น จะปรากฏแต่ความจำเจซ้ำซาก ความแข็งกระด้างไม่น่าดู การเปลี่ยนระดับทำให้เกิดท่าทางและเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันออกไป การให้เด็กเคลื่อนไหวทั้ง 3 ระดับ คือ สูง กลาง และต่ำ นั้นควรเริ่มปูพื้นฐานโดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ เช่น การสมมติให้เป็นสัตว์ประเภทต่างๆ

4. ทิศทางการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวย่อมมีทิศทางไปข้างหน้า ไปข้างหลัง ไปข้างๆ หรือเคลื่อนไหวไปรอบทิศทาง ถ้าไม่ได้รับการฝึกเด็กจะเคลื่อนไหวไปข้างหน้าเพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็ก โดยให้เด็กเปลี่ยนทิศทางต่าง ๆ ตลอดเวลาจะช่วยให้ทุกคนเคลื่อนไหวไปโดยอิสระด้วยความเชื่อมั่นเป็นตัวของตัวเอง

5. การฝึกจังหวะ การทำจังหวะด้วยวิธีต่างๆ อาจเป็นการขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง การเปล่งเสียงออกจากลำคอ การทำให้ร่างกายส่วนต่างๆ เกิดเสียง แบ่งเป็น 4 วิธี ดังนี้

5.1 การทำจังหวะด้วยการใช้ร่างกายส่วนต่าง ๆ เริ่มต้นด้วยการให้ขยับเขยื้อนร่างกายตามจังหวะ เช่น พยักหน้า โค้งศีรษะ ขยับปลายจมูก เป่าแก้ม ขยับศอก ฯลฯ และฝึกให้ใช้ร่างกายที่ทำให้เกิดเสียงดังชัดเจนสี่แบบ คือตบมือ ตบตัก ตบเท้า ตีตมมือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถให้เสียงประกอบจังหวะได้ดังชัดเจนกว่าส่วนอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการแตะสัมผัสร่างกายส่วนอื่นๆ หรือสลับกับทำร่างกายให้เกิดเสียง โดยให้เด็กคิดเองหรือช่วยกันคิด

5.2 การทำจังหวะด้วยการเปล่งเสียง คือ การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการทำจังหวะ อาจเป็นพยางค์โดยที่มีความหมาย เช่น อ้อแอ้อ อ้ออ ตุ่ม ตุ่มปอง ฯลฯ หรือเป็นคำที่มีความหมายเป็นชื่อคน สัตว์ สิ่งของ เช่น เด็กออกเสียงคำว่า มยุรี มยุรี ก็เกิดเป็นจังหวะขึ้นมาในตัวของมันเอง

5.3 การทำจังหวะด้วยการใช้เครื่องเคาะจังหวะทุกชนิด เคาะ ตี ขยับ เขย่า ใช้ทำจังหวะได้ ให้เด็กได้สำรวจ และหาเสียงจากเครื่องเคาะให้ได้เสียงมากที่สุด

5.4 การทำจังหวะด้วยการเคลื่อนไหว ไม่น่าจะเป็นการเคลื่อนไหวที่มีเสียงประกอบหรือเคลื่อนไหวที่ไม่มีเสียงประกอบ เช่น การก้าวเท้าพร้อมปรบมือ การย่อเข้าหรือโยกตัว สลับขวาซ้าย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำซ้ำ ๆ กันก็จะใช้เป็นจังหวะได้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีองค์ประกอบสำคัญคือ การรู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกาย บริเวณและเนื้อที่ ทิศทางการเคลื่อนไหว และการฝึกจังหวะ องค์ประกอบดังกล่าวมานี้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1.4 ประเภทของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น. 60) กล่าวถึงประเภทกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ไว้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท
  - 1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยับตา ชันเข่า เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า
  - 1.2 การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน คืบ วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด
2. การเลียนแบบ มี 4 ประเภท
  - 2.1 เลียนแบบท่าทางสัตว์
  - 2.2 เลียนแบบท่าทางคน
  - 2.3 เลียนแบบเครื่องยนต์กลไกและเครื่องเล่น
  - 2.4 เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ
3. เคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ เคลื่อนไหวหรือทำท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน
4. การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง ได้แก่ การทำท่าทางกายบริหารตามจังหวะและทำนองหรือคำคล้องจอง
5. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง อาจขึ้นาด้วยการป้อนคำถามเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหวาย แถบผ้า ริบบิ้น ถูทราย

6. การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายเรื่องราว ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยาย

7. การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามสัญญาณ หรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

8. การฝึกท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเองแล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

ตามแนวของ ซาโปรา และมิทเชล (Sapora and Michell. 1961, อ้างใน อัจฉราภรณ์ สุตจิตต์, 2540, น. 131) ได้แบ่งการเคลื่อนไหวออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน (Fundamental Movements) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ๆ ของลำตัว แขน ขา เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด การว่ายน้ำ ฯลฯ เป็นการเคลื่อนไหวที่สามารถเห็นได้ทั่วไปและมีอิทธิพลต่อการทำงานของระบบต่างๆ ของร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหาร ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบขับถ่าย ระบบหายใจ รวมทั้งอวัยวะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตและสุขภาพด้วย

2. การเคลื่อนไหวเสริม (Accessory Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่พัฒนาภายหลังจากการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ส่วนมากจะต้องอาศัยทักษะที่ละเอียดอ่อน และไม่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อใหญ่ๆ เท่าใดนัก จึงไม่ค่อยจะมีผลต่อการทำงานของอวัยวะและระบบร่างกาย เช่น การพูด การพิมพ์ดีด การสืโวโอลิน เป็นต้น

จากข้างต้นที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ประเภทของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสามารถแบ่งเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ คือ

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เป็นการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ของร่างกาย เช่น การตบมือ ผงกศีรษะ เคลื่อนไหวมือและแขน การเดิน วิ่ง คืบคลาน

2. การเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ เป็นการเคลื่อนไหวเสริมในการใช้ความคิดในเชิงสร้างสรรค์และจินตนาการซึ่งมีความหลากหลายและมีความจำเป็นต้องจัดให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ เช่น เคลื่อนไหวตามคำบรรยาย การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวเลียนแบบ การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม การเคลื่อนไหวประกอบเพลง และการเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยเริ่มการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การสไลด์ การคลาน และการกระโดด ต่อเนื่องด้วยการเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การเคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจอง การเคลื่อนไหวตามคำสั่ง การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม การเคลื่อนไหวเลียนแบบ และการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ โดยมีขั้นตอนการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ

1.5 หลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น. 61) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้ดังนี้

1. ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระและมีวิธีการที่ไม่ยากมากนัก เช่น ให้เด็กได้กระจายอยู่ภายในห้องหรือบริเวณที่ฝึก และให้เด็กเคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก

2. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ

3. ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับและกลุ่มไม่ควรเกิน 5-6 คน

4. ควรใช้สิ่งของที่อยู่กับใกล้ตัวเด็ก เศษวัสดุต่างๆ เช่นกระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า ท่อนไม้ เข้ามาช่วยในการเคลื่อนไหวและจังหวะ

5. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆ เช่น การเปลี่ยนท่าทาง หรือหยุดให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง

6. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นเพลิดเพลิน และรู้สึกสบาย สนุกสนาน

7. ควรจัดให้มีเกมการเล่นบ้าง เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น

8. กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรให้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

9. หลังจากเด็กได้ออกกำลังเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ต้องให้เด็กพักผ่อนโดยอาจให้นอนเล่นบนพื้นห้อง นั่งพัก หรือเล่นสมมติเป็นตุ๊กตา อาจเปิดเพลงจังหวะช้าๆ เบา ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

พัชรี ผลโยธิน (2523, น. 127-130 อ้างถึงในเบญจมาศ หาญกล้า 2548, น. 41) ได้เสนอหลักการในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสดงความนึกคิด ความรู้สึกต่างๆ

2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหวทั้งแบบที่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่มตามลำดับ

3. ให้เด็กได้แสดงเลียนแบบในเรื่องต่าง ๆ เช่น

3.1 กิจกรรมตามธรรมชาติ เช่น ตกปลา พายเรือ ว่ายน้ำ การยก แบก หาม

3.2 ชีวิตรอบตัวเด็ก เช่น ชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน

3.3 ชีวิตสัตว์ต่าง ๆ

3.4 ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ลม ฝน พายุ

4. ให้เด็กนั่งหรือนอนลงถ้าพื้นสะอาด ให้เด็กอยู่ในท่านั่งไม่เคลื่อนไหวสักครูจะเป็นการพักผ่อนหลังจากการออกกำลังกาย

5. ควรจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ วันละไม่น้อยกว่า 15- 20 นาที

6. ในระยะแรกควรให้เด็กออกมาร่วมกิจกรรมทีละกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 10 นาที แต่ในระยะต่อไปเมื่อเด็กเข้าใจสัญญาณและกิจกรรม อาจเพิ่มจำนวนเด็กมากขึ้น

7. ใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสัมพันธ์กับทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ครูสั่งให้เด็กจับกลุ่ม จำนวน 3 คน เป็นต้น

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542, น. 52, อ้างถึงในเบญจมาศ หาญกล้า, 2548, น. 40) ได้ให้หลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัย ควรเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหว ที่เป็นไปตามธรรมชาติของเด็กวัยนี้ เช่น การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ มีการก้ม การเงย การบิดตัว การดึง การยก และอื่นๆ กิจกรรมเคลื่อนไหวที่ต้องเคลื่อนที่ ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การกระโดด เป็นต้น
2. เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการเคลื่อนไหว และอยากรู้อยากลอง มีความสามารถในการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ฉะนั้นครูควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อ สนองความต้องการของเด็กให้เพียงพอ
3. การจัดกิจกรรมควรให้เด็กได้มีประสบการณ์การเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวอย่างกว้างขวาง และเป็นไปตามธรรมชาติ
4. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว ควรเป็นในลักษณะการสร้างสรรค์ให้มากที่สุด โดยครูควรตั้งปัญหาให้เด็กคิดเองและลองทำเองมากกว่าที่ครูจะเป็นผู้สาธิตหรือบอกให้ทำตาม
5. กิจกรรมเคลื่อนไหวควรจัดเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็ก ให้เด็กมีความเข้าใจและเห็นความเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันที่ต้องใช้หรือประสบในชีวิตประจำวัน โดยครูควรจะได้เน้นในแง่ของปริมาณและคุณภาพของการเคลื่อนไหวเหล่านั้นควบคู่กันไปด้วย
6. การจัดกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่เป็นสำคัญก่อน เช่น กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อลำตัว กล้ามเนื้อแขนและขา เป็นต้น
7. การจัดกิจกรรมควรส่งเสริมให้เด็กสำนึกในความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ตนเองสามารถทำได้เป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองให้มากที่สุดควบคู่กันไปด้วย
8. การจัดกิจกรรมควรให้เด็กมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่าง ความสามารถของแต่ละคน เด็กแต่ละคนจะมีอัตราการเรียนรู้ หรือพัฒนาการทางด้านความสามารถ ในการเคลื่อนไหวแตกต่างกัน
9. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวของเด็กควรจัดในบรรยากาศที่มีความสนุกสนาน และทำหายตลอดเวลาการดำเนินกิจกรรม
10. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ควรจะเป็นไปตาม ความสามารถของร่างกายของเด็กเอง ไม่ควรเป็นลักษณะการบังคับเด็ก
11. เด็กควรจะได้รู้จักชื่อการเคลื่อนไหวเบื้องต้นต่างๆ เหล่านั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีหลักการจัดกิจกรรมสำคัญคือ ควรเริ่มจากการเคลื่อนไหวอย่างอิสระไปตามธรรมชาติของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เด็กได้เคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล รายคู่ และรายกลุ่ม ทำให้เด็กได้คิดและแสดงออกตามความสามารถ

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ได้คำนึงถึงหลักการในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้พูดแนะนำ ได้ช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรม รู้จักการแบ่งปันและรอคอยขณะทำกิจกรรม บอกความต้องการของตนเอง ทำเลียนแบบ หรือทำตามเพื่อน ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎกติกาในการเล่นหรือทำกิจกรรม ให้โอกาสเด็กคิดหาวิธี

ในการเคลื่อนไหวทั้งอยู่กับที่และเคลื่อนที่ เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม โดยใช้อุปกรณ์ที่หาได้ง่าย ๆ ใกล้ตัวขนาดมีขนาดเหมาะสม จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ กระตุ้นการคิด เพิ่มพูนความสนุกสนาน

1.6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

อัญชลี ไสยวรรณ (2554) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์จะประสบความสำเร็จ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ครูผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขึ้นอบอุ่นร่างกาย กิจกรรมการอบอุ่นร่างกายหมายถึง การเตรียมร่างกายเพื่อการเคลื่อนไหวที่คล่องตัว สร้างบรรยากาศเร้าความสนใจ และสนทนาแนะนำให้ได้รู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเคลื่อนไหว ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 2-5 นาที

2. ขั้นเรียนรู้และการคิด กิจกรรมเรียนรู้และการคิดหมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และฝึกใช้อุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเคลื่อนไหว ครูสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในการใช้อุปกรณ์และกล้าแสดงออกเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยให้เด็กเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์อย่างอิสระ ฝึกการฟังจังหวะซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจังหวะเร็ว-ช้า ดัง-ค่อยหรืออื่นๆ เด็กเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้คิดท่าทางและแสดงการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ตามจินตนาการ บางครั้งอาจมีกิจกรรมที่เป็นกลุ่มควรมีการแบ่งกลุ่มละไม่เกิน 5 คนให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผน ปฏิบัติร่วมกัน ทบทวนขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

3. ขั้นทบทวนผลการเรียนรู้ กิจกรรมทบทวนผลการเรียนรู้หมายถึง การสนทนาทบทวนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ การฟังจังหวะและการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ หรืออาจทบทวนเนื้อหาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวเช่นเนื้อหาของเพลง เนื้อหาจากคำบรรยายหรือนิทาน ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 5 นาที กระบวนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์จะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดี การดำเนินการสอนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของครูผู้สอน

1.7 บทบาทครูสำหรับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

อัญชลี ไสยวรรณ (2554) กล่าวถึงบทบาทของครูสำหรับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในการใช้อุปกรณ์และกล้าแสดงออกเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม

2. แนะนำให้เด็กรู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเคลื่อนไหวก่อนการฝึกฟังจังหวะและควรให้เข้าใจสัญญาณที่ครูจะใช้ในวันนั้นก่อนเริ่มกิจกรรม

3. ควรให้เด็กได้ฟังดนตรีและจังหวะก่อนเปิดโอกาสให้คิดท่าทางและแสดงการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ตามจินตนาการของตน หากเด็กคิดไม่ออกควรแนะนำเด็กทบทวนประสบการณ์เดิมเกี่ยวเรื่องนั้นๆ ก่อน หากเด็กยังไม่กล้าแสดงออกในระยะแรกๆ ครูไม่ควรบังคับ

4. ช่วงจบกิจกรรมควรให้เด็กอยู่ในท่าหนึ่งประมาณ 2 นาที

5. ครูควรพยายามสังเกตการณ์แสดงออกทางการเคลื่อนไหวของเด็กและบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

6. ควรใช้จังหวะที่สม่ำเสมอและฟังง่าย
พิมพกา คงรุ่งเรือง (2542, น. 40-41) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1 การวางแผน/เตรียมการ
1.1 ครูต้องเข้าใจหลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะ
ที่ถูกต้อง
1.2 ครูต้องเป็นผู้ออกแบบและจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการ เปิดโอกาสการเรียนรู้แก่เด็กตามความเหมาะสมของกิจกรรม และตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

1.3 ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

2. การจัดกิจกรรม
2.1 ครูต้องสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และสนุกสนาน

2.2 ครูเป็นผู้สนับสนุนให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นของตนเองใน การทำกิจกรรม

2.3 ครูต้องเป็นผู้สังเกต แก้ไข ปรับปรุง เพื่อประเมินจุดเด่น-จุดด้อยของเด็กในการแก้ปัญหา

2.4 ครูต้องเป็นผู้สร้างเสริมการเรียนรู้ เช่น การจูงใจเด็ก การใช้คำถาม การให้กำลังใจ และการสรุปความรู้ให้แก่เด็ก

2.5 ครูไม่ควรชี้แนะในเรื่องของความคิดมากเกินไป แต่ควรพูดในเชิง เสนอแนะเมื่อเด็กบางคนคิดไม่ออก

2.6 ครูควรให้เด็กพักผ่อนนิ่ง ๆ อย่างน้อย 2 นาที โดยให้นั่งหรือนอนลง ถ้าพื้นสะอาด ให้เด็กอยู่ในท่าสงบนิ่งไม่เคลื่อนไหวสักครู เพื่อเป็นการพักผ่อนหลังออกกำลังกาย

2.7 ครูควรจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ วันละประมาณ 15-20 นาที

2.8 ครูควรจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ให้สัมพันธ์กับทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กจับกลุ่ม 3 คน หรือนับจำนวน 5 ตามแต่ความเหมาะสม

2.9 ครูจัดกิจกรรมในระยะแรก ควรให้เด็กออกมาทำกิจกรรมที่ละกลุ่มแล้ว จึงเพิ่มจำนวนเด็กขึ้น เมื่อเด็กเข้าใจสัญญาณ

3. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

3.1 สังเกตการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

3.2 สังเกตการทำท่าทางใหม่ๆ ไม่ซ้ำเพื่อน

3.3 สังเกตการทำท่าทางตามคำสั่ง และข้อตกลง

3.4 สังเกตการทำท่าทางตามจินตนาการ

3.5 สังเกตการแสดงออกทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ

3.6 สังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะอย่างมากคือครู เพราะครูคือผู้ที่ต้องวางแผนการจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรม ให้เป็นไปตามที่กำหนด จัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพและกายภาพ การให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริม และกระตุ้นตามความเหมาะสม ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งบทบาทในการประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาเด็กต่อไป

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ครูมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดกิจกรรม เพราะการจัดกิจกรรมที่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนต้องตระหนักในบทบาทของตนและปฏิบัติต่อเด็กปฐมวัยด้วยความระมัดระวัง รู้จักวางแผน มีจินตนาการ เข้าใจธรรมชาติของเด็ก สร้างบรรยากาศเชิงบวกให้กำลังใจเสริมแรง ให้เด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อเพื่อเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเป็นสื่อกลางในการแสดงออกทางอารมณ์ การคิด การวางแผนร่วมกันให้เด็กได้มีการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและการสื่อสาร เพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีและจังหวะหรือเสียงสัญญาณหรือเสียงเพลง ลักษณะกิจกรรมอาจเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ตลอดจนการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็ก เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินพัฒนาการและความก้าวหน้าของพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยได้

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.8.1 งานวิจัยในประเทศ

พิมพกา คงรุ่งเรือง (2542, น. 85) ได้ศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮสโคป ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นตามระยะเวลา คือระยะที่ 1 เด็กไม่กล้าคิดทำทางด้วยตนเอง ระยะที่ 2 เด็กเริ่มคิดทำทางด้วยตนเอง ระยะที่ 3 เด็กแสดงออกด้วยท่าทางที่หลากหลาย กล้าที่จะอาสาสมัครเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมเป็นคู่และเป็นกลุ่มได้อย่างมั่นใจ

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544, น. 35) ได้ศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมนของเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์พบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละสัปดาห์ เมื่อเทียบกับก่อนจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมชอบสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ (2550, น. 55) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะพบว่าเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนันทา แดงนางวงษ์ (2550, น. 65) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบดนตรีที่มีต่อพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์ของ

นักเรียน ระดับปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 คน โรงเรียน วัดท่าซუმน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง การทดลองใช้เวลา 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบดนตรี มีพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมใจ อินจำลอง (2554, น. 102) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบเพลงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวันเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพบว่าหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวในด้านความเหมือนและความแตกต่างของวัตถุ ด้านความสัมพันธ์ของตำแหน่งวัตถุและทิศทางของวัตถุและด้านการต่อเข้าการแยกออกจากกันของวัตถุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เยาวเรศ ธนวนกุล (2556, น. 57) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบการใช้อุปกรณ์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดคลองพลู จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบการใช้อุปกรณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทุกๆ ด้าน เช่น มีการพัฒนาด้านร่างกายและอารมณ์ที่ดี มีพัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ มีพฤติกรรมชอบสังคม มีการแก้ปัญหา พัฒนาด้านมิติสัมพันธ์ ด้านคณิตศาสตร์ที่ดี และสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยได้

1.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คาลิช (Calitz, 1986: 17 อ้างถึงใน สมใจ อินจำลอง 2554, น. 25) ได้กล่าวถึงศักยภาพ และปัญหาของการใช้ภาษาของเด็กระหว่างเตรียมกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เป็นการสำรวจบริเวณการเคลื่อนไหว ในขณะที่เด็กสำรวจและเคลื่อนไหวไปในบริเวณต่างและค้นหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งประโยชน์ของการที่เด็กได้เคลื่อนไหวนั้นส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญเติบโตของเด็ก และคาลิชได้ศึกษาถึงการสื่อความหมายระหว่างครูกับเด็กในขณะจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว ทั้งนี้ เพื่อพยายามทำให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะให้เด็กมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม การศึกษาดังกล่าวใช้วิธีการสร้างรูปแบบการสอน รูปแบบนี้เป็นลักษณะของการสอนแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเน้นการสำรวจและค้นพบตามแนวของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยบทบาทของครูเป็นสำคัญ และให้การเสนอแนะปัญหาและข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้นในสถานการณ์ทดลองจัดที่โรงเรียนอนุบาล

มิทซ์ (Metz, 1986:17 อ้างถึงในเยาวเรศ ธนวนกุล 2556, น. 27) ได้ศึกษาการเคลื่อนไหวตอบสนองดนตรีของเด็กปฐมวัยในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่มีโอกาสเลือก โดยวิธีทางธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ยึดทฤษฎีเกี่ยวกับธรรมชาติของการเคลื่อนไหวในการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน วิจัยนี้เป็นวิจัยพื้นฐานซึ่งอาศัยทฤษฎีต่างๆ ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่งในรัฐอริโซนา เด็กอายุ 2,3 และ 4 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้ใช้

วิดีโอเทปบันทึก จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้เกิดทฤษฎีหลักขึ้น 3 แบบ คือ เงื่อนไข การปฏิสัมพันธ์และผลลัพธ์ของทฤษฎีแรกก็คือเงื่อนไขจะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอยู่แล้วที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองโดยการเคลื่อนไหวเป็นระยะการพัฒนานิสัยใจคอและรูปแบบของการแสดงออก ลักษณะของทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์จะเป็นการจำลอง อธิบายและแนะนำจะเป็นพฤติกรรมภายนอกของนักเรียนและครูที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองโดยการเคลื่อนไหว

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสามารถส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านสังคม ในส่วนของการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปันและการเป็นผู้นำผู้ตาม ครูคือผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมบรรลุเป้าหมายและช่วยให้การพัฒนาเด็กเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ

2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือไว้ ดังนี้

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541, น. 15) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เกิดความรู้สึก ร่วมกันในการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

คะนิงนิจ ชิงชนะ (2547, น. 38) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เกิดความรู้สึก ร่วมกันในการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

อนุพันธ์ พูลเพิ่ม (2551, น. 6) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลอย่างน้อย 2 คน ช่วยกันวางแผน แก้ปัญหา และทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกันจนเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

สวาท เกษแดงสกุลวุฒิ (2551, น. 11) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือเป็น พฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน มีการปรับตัว มีการสื่อสาร วางแผน เสนอความคิดเห็น เพื่องานสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่กำหนดไว้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนร่วมกันทำงานเพื่อให้ งานสำเร็จโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ พฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยครอบคลุมพฤติกรรมแสดงออกของเด็กในขณะทำกิจกรรมด้วยการกระทำ คำพูด ท่าทางใน 3 ด้าน คือ

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำ และคำพูด แนะนำวิธีทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ ช่วยเพื่อนทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ และเมื่อเห็นเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ

2. การแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยการแบ่งวัสดุ อุปกรณ์ให้เพื่อนทำกิจกรรม ให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์ รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรม ตลอดจนยอมหรือชักชวนให้เพื่อนร่วมทำกิจกรรมด้วย

3. การเป็นผู้นำผู้ตาม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกโดยกล่าวพูด กล่าว แสดงความคิดเห็นและบอกความต้องการขณะทำกิจกรรม การริเริ่มทำกิจกรรมใหม่ๆ สนใจทำกิจกรรมหรือเลียนแบบตามที่ครูและเพื่อนขอร้อง ตลอดจนปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม

2.1.2 ความสำคัญของพฤติกรรมร่วมมือร่วมมือของเด็กปฐมวัย

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994 อ้างถึงในอารีรัตน์ ญาณะศร 2544, น. 11) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือเป็นการสร้างขอบเขตของคุณค่าและความก้าวหน้าให้มนุษย์ เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ระหว่างบุคคล ครอบครัว เศรษฐกิจ กฎหมาย และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในแต่ละวันมนุษย์จะต้องร่วมมือกับผู้อื่น ทั้งในครอบครัว การทำงานและการติดต่อกับชุมชน ความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

สวาท เกษแดงสกุลวุฒิ (2551, น. 11) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือมีความสำคัญต่อมนุษย์ ต่อการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความสงบสุขในสังคม และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

อนุพันธ์ พูลเพิ่ม (2551, น. 7) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกคนในสังคม ซึ่งมนุษย์นั้นจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งในครอบครัว ชุมชน สังคม ความร่วมมือเป็นรากฐานสำคัญในการที่จะทำให้สังคมมีเสถียรภาพ และเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต พฤติกรรมร่วมมือเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก ถ้าบุคคลขาดพฤติกรรมร่วมมือ ย่อมทำให้เกิดความยุ่งยากในสังคม ดังนั้นการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือควรเริ่มตั้งแต่เด็กในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมในด้านความร่วมมือให้เกิดขึ้น

ริชนก ก่อดิษฐ์ (2555, น. 22) กล่าวว่า ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือนั้นเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความก้าวหน้า เป็นส่วนสำคัญของการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม บุคคลที่ขาดพฤติกรรมร่วมมือ ย่อมเกิดความยุ่งยากในสังคม ดังนั้น จึงควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า พฤติกรรมร่วมมือมีความสำคัญต่อมนุษย์ เป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และมีความจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมร่วมมือ

พฤติกรรมร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงทฤษฎีทางสังคมของเด็กได้หลายทฤษฎี ดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Social Development) สุรางค์ โคว์ตระกูล, (2541, น. 40-44) กล่าวว่า อีริกสันเป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่ได้เน้นถึงความสำคัญของพัฒนาการทางบุคลิกภาพมนุษย์ว่า จะพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ เมื่อเด็กอายุมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ในการปรับตัวแต่ละขั้นของพัฒนาการจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมบุคลิกภาพ อีริกสันได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์ออกเป็น 8 ขั้น ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย 3 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความไว้วางใจ-ความไม่ไว้วางใจ(Trust VS Mistrust) อายุเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่างแรกเกิด ถึง 1 ปี ถ้าเด็กได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอมั่นคงจากบิดามารดา จะช่วยพัฒนาความรู้สึกในด้านความเป็นตัวของตัวเองและความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้มีอารมณ์ดี และมีความรู้สึกปลอดภัย การที่เด็กได้รับการดูแลทางร่างกายอย่างเพียงพอ ได้รับความอบอุ่นอย่างสม่ำเสมอ เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างทันทีทันใด สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กไว้วางใจโลก และเป็นพื้นฐานการส่งเสริมพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ และไม่มี ความมั่นคง เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่เชื่อมั่น ขาดทักษะในการที่จะเผชิญกับความทุกข์ยากและภาวะกดดัน

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง-ความไม่แน่ใจในตนเอง (Autonomy VS Shame And Doubt) อายุเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่าง 2- 3 ปี ในขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้การใช้ทักษะทางร่างกาย และทักษะทางจิตใจ เพื่อพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงและสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นตัวของตัวเอง และความไม่แน่ใจในตัวเอง ถ้าเด็กได้รับการควบคุม จำกัดความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะรู้สึกสงสัย ลังเล ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กไม่ปลอดภัย ความสำเร็จของพัฒนาการขั้นนี้คือการให้เด็กได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการสำรวจโลกด้วยกิจกรรมและการเล่น

ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดริเริ่ม-ความรู้สึกผิด (Initiative VS Guilt) อายุของเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่าง 3-5 หรือ 6 ปี ในขั้นนี้เด็กจะรู้จักร่วมมือในการวางแผนและปฏิบัติกิจกรรม เด็กต้องได้รับอิสระอย่างเพียงพอในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น เด็กจะให้ความสนใจ ใช้ความคิดริเริ่ม และใช้ความพยายามจนประสบความสำเร็จ ขบวนการทางสังคมในขั้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดอารมณ์รุนแรง โกรธเคือง บิดามารดาที่ควบคุมมากเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด จะส่งผลให้เด็กรู้จักยอมรับและไม่ยอมรับสังคม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเจริญงอกงามของพัฒนาการขั้นต่อไป

สรุปว่า พฤติกรรมความร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนมีแบบแผนของพัฒนาการตามวัย มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาโดยอาศัยการ

สังเกตจากตัวแบบ ประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม รอบตัวเด็กที่มีอิทธิพลต่อความคิดรวบยอดทางสังคม สามารถแสดงความรู้สึก มีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีภาวะการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลและรู้จักแบ่งปัน เป็นพฤติกรรมความร่วมมือที่สามารถพัฒนาให้เด็กกับเด็กปฐมวัยเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.3 ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือ

พฤติกรรมร่วมมือของเด็กเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ครอบคลุมพฤติกรรมหลายด้าน เช่น การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตาม ซึ่งมีผู้ให้รายละเอียด ดังนี้

2.3.1 ด้านการช่วยเหลือ

แม็คเนอร์เนย์ และแม็คเนอร์เมย์ (Mcnerney & Mcnermey, 1998 อ้างถึงในอารีรัตน์ ญาณะศร 2544, น. 15) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือที่พบในห้องเรียนดังนี้ มีการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม สุภาพ ไม่ส่งเสียงดัง ร่วมกันแก้ปัญหาที่เพื่อนเมื่อพบปัญหาจะซักถามเพื่อนก่อนที่จะไปถามครู และมีการช่วยเหลือระหว่างกลุ่ม

แมคไอนอร์นี (Mcineney, 1988 อ้างถึงในสุนันทา แดงนางวงษ์ 2550, น. 11) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กแต่ละคนมีลักษณะดังนี้ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมกลุ่มได้ ถ้ามให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความพยายามในการทำงาน สุภาพและมีน้ำใจ และยกย่องผู้อื่น ส่วนลักษณะพฤติกรรมร่วมมือของกลุ่มคือ ไม่ส่งเสียงดังขณะทำงานกลุ่ม ร่วมกันไตร่ตรองปัญหาที่เกิดขึ้น รู้จักตั้งคำถามกันเองก่อนที่ครูจะถาม และให้ความช่วยเหลือกลุ่มอื่นได้

สท้อป (Staub, 1987 อ้างถึงในบุศรินทร์ สิริปัญญาธร 2541, น. 17) กล่าวว่า พฤติกรรมความร่วมมือเกิดจากการทำงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการเป็นผู้นำ มีการช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น การขอความร่วมมือในการคิด มีการพูดคุยกันในการทำงาน และมีการรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือด้านการช่วยเหลือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กปฐมวัยในการช่วยเหลือเพื่อนให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ

2.3.2 ด้านการแบ่งปัน

แนนซี และไมเคิล (Nancy and Michael 1979, อ้างถึงในวีรพงศ์ บุญประจักษ์ 2545, น. 10) กล่าวว่า การแบ่งปันเป็นการให้หรือยอมให้คนอื่นใช้ของที่ตนเคยเป็นเจ้าของมาก่อนได้ชั่วคราว

เสต่าปี (Staub 1971, อ้างถึงในวีรพงศ์ บุญประจักษ์ 2545, น. 10) ได้ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยเพศหญิง จะตอบสนองการขอร้องของเพื่อนมากกว่าเพศชาย และเด็กเพศชายจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปันมากกว่าเพศหญิง

สรุปได้ พฤติกรรมความร่วมมือด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย มีลักษณะยินยอมให้เพื่อน ช่วยเพื่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.3.3 ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม

เฮอร์ล็อค (Hurlock, 1976, p. 239, อ้างถึงในสุนันทา แดงนางษ์, 2550, น. 8) กล่าวว่า เด็กอายุ 2-6 ปี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกคือ การร่วมมือโดยการเรียนรู้ที่จะเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำผู้ตาม เด็กจะแสดงออกในการพูดคุย การแสดงความรัก การช่วยเหลือปลอบโยน ให้กำลังใจเพื่อน และการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น รับการช่วยเหลือจากเพื่อน และชอบทำตาม เลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่นในขณะที่เล่นกับกลุ่ม

อดัมส์ และแฮม (Adams & Hamm, 1990, อ้างถึงในบุศรินทร์ สิริปัญญาธร, 2541, น. 17) กล่าวว่า ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือมีลักษณะของการเป็นผู้นำการเรียนรู้ มีการทำงานร่วมกันเพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เกิดความก้าวหน้าและทักษะการทำงานร่วมกัน

สรุปได้พฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามของเด็กปฐมวัยมีลักษณะแสดงออกด้วยการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือพึ่งพา ชอบทำตาม เลียนแบบผู้อื่นขณะเล่นหรือทำกิจกรรม

จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า พฤติกรรมความร่วมมือ เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ครอบคลุมพฤติกรรมหลายด้าน เช่น การช่วยเหลือปลอบโยน พึ่งพาอาศัยกัน เอื้อเฟื้อและการแบ่งปัน ตลอดจนการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี เพื่อให้การทำกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกันบรรลุไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือ 3 ด้านคือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมอื่นๆ ในโอกาสต่อไป

2.4 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือให้เกิดขึ้นกับเด็กต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้เด็กอันรวมถึงสำนึกทางสังคม การร่วมมือและการเสียสละแก่สังคม บุชบง ตันตวงค์ (2536, น. 94-95) กล่าวว่า สำนึกทางสังคมหมายถึง การที่บุคคลที่มีความสำนึกเป็นเจ้าของสังคมเป็นส่วนสำคัญและมีบทบาทที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคม บุคคลที่มีความสำนึกทางสังคมสูงจะเป็นบุคคลที่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมนั้น คนที่ไม่มีสำนึกทางสังคมจะไม่ใคร่เห็นประโยชน์ไม่นับถือบุคคลอื่น ไม่ใคร่ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่น และมีแนวโน้มที่จะแข่งขันกับผู้อื่น เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนครูจึงควรหาแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

ประมวล ดิคคินสัน (2527, น. 107) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือไว้ ดังนี้

1. กำหนดตารางกิจวัตรประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลัง และกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่าย มีบรรยากาศการเรียนที่ดี การที่เด็กปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวัน และสิ่งที่ครูคาดหวัง จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจ

2. การเสริมแรง การเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ในการเสริมแรงพฤติกรรมชอบสังคมแก่เด็กปฐมวัย ควรใช้คำพูดให้ชัดเจน

ว่า เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ตี้อย่างไร คำชมเชยจากครูมีคุณค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่ ในบางครั้งอาจใช้ท่าทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม

3. การให้รางวัล การส่งเสริมความร่วมมือ และการช่วยเหลือกันนับว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ควรส่งเสริม ตัวอย่างเช่น “ถ้าแต่ละกลุ่มช่วยกันดูแลห้องเรียนให้เรียบร้อยภายใน 5 นาที ครูจะเล่านิทานให้ฟัง 1 เรื่อง” การเสริมแรงดังกล่าวเป็นการเสริมแรงจากภายนอกหรือจากผู้อื่น แต่การกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของพัฒนาการทางสังคม เพื่อมุ่งให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จด้วยตัวเด็กเอง เกิดความพอใจ และภาคภูมิใจในผลงานที่เด็กทำได้ เป็นการเสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการเสริมแรงจากภายนอก

4. ส่งเสริมความเป็นอิสระ พัฒนาการทางสังคมที่เห็นเด่นชัดในโรงเรียน คือ การที่เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ ครูควรให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสม เพื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูไม่ควรใช้คำพูดที่คุกคามหรือข่มขู่ แต่ควรบอกกล่าวให้ทุกคนทราบเงื่อนไขในการแสดงออกทางพฤติกรรม

5. ส่งเสริมให้เด็กรู้และสนใจความรู้สึกของผู้อื่น การส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมการช่วยเหลือกันน่ามีความเหมาะสม เพราะช่วยให้เด็กเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น ได้รับความรู้สึกของผู้อื่น ชวนให้เด็กสนใจการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจหรือแนะนำให้แบ่งปัน ร่วมมือ และการช่วยเหลือผู้อื่น

พัชรี ผลโยธิน (2540, น. 60-61) กล่าวว่า การให้เวลา ให้อากาศ และวัสดุอุปกรณ์ ให้เด็กได้เล่น หรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยอย่างค่อยเป็นค่อยไปและสม่ำเสมอ ทั้งให้กำลังใจหรือแสดงความชื่นชม และชี้ให้เห็นประโยชน์ของการร่วมมือจะช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือได้ ถ้าเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ เด็กจะยังมีโอกาสเรียนรู้ความคิดเป็นของผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหา และเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กด้านสังคมและสติปัญญาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเด็กต่างจากผู้ใหญ่ตรงที่เด็กแสดงออกกับเพื่อนแต่ละคนอย่างเสมอภาค พฤติกรรมร่วมมือจึงเกิดขึ้นเพียงลำพังได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่อย่างเสมอภาคกัน เด็กๆ ก็จะหันมาประสานความร่วมมือกันโดยการสนทนาเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มที่ เพราะเด็กๆ ใช้ภาษาเดียวกันในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีอิสระในวิถีทางเดียวกัน

วราลี โกศัย (2540, น. 16 อ้างถึงในยาวเรศ ธนวนกุล. 2556, น. 15) กล่าวว่า แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านการเล่น เด็กจะเล่นร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อน การเล่นเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็กด้านสังคมและด้านอื่นๆ ครูและผู้ปกครองหรือผู้ที่อบรมเลี้ยงดูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กในแต่ละวัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือในเด็กปฐมวัย ควรได้รับความร่วมมือจากครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูผู้สอนสามารถจัดได้โดยบูรณาการร่วมกับกิจกรรมประจำวัน หรือการเล่น โดยจัดเป็นกลุ่มย่อยที่มีจำนวนสมาชิกตั้ง แต่ 2-6 คน ให้เด็กมีสำนึกร่วมกันในการทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันใช้ภาษาเดียวกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือกัน แบ่งปัน ใช้วัสดุร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้าของกลุ่มร่วมกัน ให้

เวลาเด็กในการฝึกฝนการร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ คอยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม เข้าใจธรรมชาติของเด็ก และให้การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ให้คงไว้และยั่งยืน ตลอดไป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมร่วมมือ

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

อารีรัตน์ ญาณะศร (2544, น. 60) ศึกษาพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 15 คน พบว่าก่อนการจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร เป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมร่วมมือแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมร่วมมือระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คณิงนิจ ชิงชนะ (2547, น. 58) ได้ศึกษาผลการเล่นเกมเป็นกลุ่มที่มีต่อ พฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมเป็นกลุ่มมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นอย่าง ชัดเจน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สวาท เกษแดงสกุลภูมิ (2551, น. 34) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการสร้าง หนังสือที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จำนวน 19 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างหนังสือมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนุพันธ์ พูลเพิ่ม (2551, น. 58) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการละเล่น พื้นบ้านของไทยที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คนพบว่าเด็กปฐมวัยที่ ได้พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านมีพฤติกรรมร่วมมือหลังการทดลองสูง กว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลีจิวนี (Lejevne. 1995, p. A อ้างถึงในรัชชก ก่อดิษฐ์, 2555, น. 25) ได้ ศึกษาพฤติกรรมการเล่นอย่างอิสระของเด็กปฐมวัย จากผลการเล่นเกมแข่งขันและเกมการร่วมมือ โดย ใช้วิธีการบันทึกพฤติกรรมพบว่า กลุ่มเด็กที่เล่นเกมการร่วมมือมีพฤติกรรมร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่เล่น เกมการแข่งขัน

ซาโลเม (Salome, 1979, PP 556 อ้างถึงในรัชดาภรณ์ อินทนิล 2544, น. 17) ได้ศึกษาความแตกต่างของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย เกี่ยวกับวิธีการเล่นในกลุ่ม วิธีการรวมตัวกับเด็กอื่นเป็นกลุ่มและการมีส่วนร่วมเข้าเล่นในกลุ่ม กลุ่ม ตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4-5 ปี จำนวน 30 คน ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 10 จำนวน 7 ครั้ง รวม 70 นาที เป็นการสังเกตทีละคน ขณะสังเกตใช้บันทึกเสียงและวิเคราะห์พฤติกรรม ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กมีพฤติกรรมที่ เกิดขึ้นระหว่างการเล่นในกลุ่ม ได้แก่พฤติกรรมการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

วอน (Vaughn, 1994, pp. 3706 อ้างถึงในสวาท เกษแดงสกุลวุฒิ 2551, น.17) ได้ศึกษาพฤติกรรมร่วมมือจากการเรียนแบบร่วมมือในเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กอายุ 43-58 เดือน จำนวน 17 คน เป็นเด็กชาย 9 คน เด็กหญิง 8 คน เก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครู การบันทึกด้วยวิดีโอเทป ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมากกว่า 5 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีการปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกันคือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การประนีประนอม การเจรจา และการแก้ปัญหาาร่วมกันซึ่งแสดงให้เห็นจากการสนทนาร่วมกันระหว่างในสถานการณ์ที่หลากหลาย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะประกอบอุปกรณ์ส่งผลถึงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างเสมอภาคกัน เป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กภายในกลุ่มได้ร่วมมือกัน เสนอความคิดเห็นและยอมรับข้อตกลงภายในกลุ่ม มีการสื่อสารเพื่อความเข้าใจตนเองและผู้อื่นด้วยภาษาเดียวกัน มีการอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเป็นผู้นำและผู้ตาม เป็นพฤติกรรมที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลให้เป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของคนทุกคนในสังคม และควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยที่เหมาะสมสำหรับการวางรากฐานของพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ตลอดจนลักษณะนิสัยของบุคคลมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 คู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ลักษณะของคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หลักการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม กำหนดการจัดกิจกรรม บทบาทครู บทบาทเด็ก การประเมินผล แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ

ลักษณะของคู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สังเกตและการบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือมี 3 ด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นการบันทึกในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยแบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

2.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

2.3.1 คู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

มีขั้นตอนดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แนวทางการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และการจัดกิจกรรมชั้นอนุบาลปีที่ 2

2) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

3) ศึกษาหลักการแนวคิดและวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4) สร้างขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จากการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือและขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ สร้างบรรยากาศสบาย อบอุ่นร่างกาย ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน ขั้นที่ 3 ขั้นทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ สรุปได้ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์	หลักการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
1. ขั้นอบอุ่นร่างกาย หมายถึง การเตรียมร่างกายเพื่อการเคลื่อนไหวที่คล่องตัว สร้างบรรยากาศสร้างความสนใจ และสนทนาแนะนำให้เด็กรู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเคลื่อนไหว ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 2-5 นาที	1. กำหนดตารางกิจวัตรประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลัง และกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่าย มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวันและสิ่งที่ครูกำลังจะทำ จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจ	ขั้นที่ 1 ขั้นนำ สร้างบรรยากาศสบายอบอุ่นร่างกาย 1.1 เตรียมพร้อมก่อนการเคลื่อนไหวโดยให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู แล้วหลับตาหายใจเข้าออกช้าๆ สบายผ่อนคลาย แล้วจึงค่อยๆ ลืมตาขึ้น

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์	หลักการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย
1. ขั้นอบอุ่นร่างกาย (ต่อ)	2. การเสริมแรง การเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ในการเสริมแรงพฤติกรรมชอบสังคมแก่เด็กปฐมวัย ควรใช้คำพูดให้ชัดเจนว่า เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ได้อย่างไร คำชมเชยจากครูมีคุณค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่ ในบางครั้งอาจใช้ท่าทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม 3. การให้รางวัล การส่งเสริมความร่วมมือ และการช่วยเหลือกัน นับว่า เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ควรส่งเสริม เป็นการเสริมแรงจากภายนอกหรือจากผู้อื่น แต่การกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตาม เป้าหมายสูงสุดของพัฒนาการทางสังคมเพื่อมุ่งให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จด้วยตัวเอง เกิดความพอใจ และภาคภูมิใจใน ผลงานที่เด็กทำได้ เป็นการ เสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการเสริมแรงภายนอก 4. ส่งเสริมความเป็นอิสระ พัฒนาการทางสังคมที่เห็นเด่นชัดในโรงเรียน คือ การที่เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ ครูควรให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสม เพื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูไม่ควรใช้คำพูด	1.2 ได้รับความสนใจให้เด็กอยากร่วมกิจกรรมโดยนำอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหวมาให้เด็กดูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมและบอกสิ่งที่ครูคาดหวัง 1.3 นัดหมายจังหวะช้า-เร็ว-หยุด โดยใช้จังหวะเพลงบรรเลงช้าให้เคลื่อนไหวช้า ๆ เมื่อได้ยินเสียงเพลงบรรเลงจังหวะเร็วให้เคลื่อนไหวร่างกายเร็ว ๆ และหยุดการเคลื่อนไหวเมื่อสิ้นสุดเสียงเพลง 1.4 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะเพลงบรรเลงช้า-เร็วไปรอบๆ ห้อง 2-3 รอบ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กจับกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คนแล้วนั่งลง

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์	หลักการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย
1. ขั้นอบอุ่นร่างกาย (ต่อ)	ที่คุกคาม หรือข่มขู่ แต่ควรบอกกล่าวให้ทุกคนทราบเงื่อนไขในการแสดงออก	
2. ขั้นเรียนรู้ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และฝึกใช้อุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเคลื่อนไหว ครูสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในการใช้อุปกรณ์และกล้าแสดงออกเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่มโดยให้เด็กเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์อย่างอิสระ ฝึกการฟังจังหวะซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจังหวะเร็ว-ช้า ดัง-ค่อย หรืออื่นๆ เด็กเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ด้วยตนเองเปิดโอกาสให้คิดทำทางและแสดงการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ตามจินตนาการ บางครั้งอาจมีกิจกรรมที่เป็นกลุ่มควรมีการแบ่งกลุ่มละไม่เกิน 5 คนให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนปฏิบัติร่วมกัน ทบทวนขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที	5. ส่งเสริมให้เด็กรู้และสนใจความรู้สึกของผู้อื่น การส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมการช่วยเหลือ นับว่ามีความเหมาะสม เพราะช่วยให้เด็กเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น รับผิดชอบต่อผู้อื่น รับผิดชอบต่อผู้อื่น ชวนให้เด็กสนใจการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจหรือแนะนำให้แบ่งปัน ร่วมมือและการช่วยเหลือผู้อื่น	ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือ เสริมแรงและแบ่งปัน 2.1 ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มไปรับอุปกรณ์ 2.2 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกัน - ตรวจสอบจำนวนอุปกรณ์แล้วแจกให้สมาชิกพร้อมทั้งตรวจสอบว่ามีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกหรือไม่ถ้ามีจำนวนไม่เท่ากับจำนวนสมาชิกในกลุ่มจะอย่างไร - สำรวจรูปร่างลักษณะของอุปกรณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้แก่ การดู คลำ จับ เขย่า ฟังเสียง ดมกลิ่น - สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ โดยการแกว่ง กิ่ง เขย่า โยน โบก สะบัด เคาะ 2.3 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มชักชวน/ช่วยกันวางแผน ออกแบบ และกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ตามจังหวะช้า-เร็ว-หยุด 2.4 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวตามจังหวะประกอบอุปกรณ์ โดยเริ่มจากการเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล รายคู่ และรายกลุ่ม วันละ 1 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะประกอบอุปกรณ์	หลักการการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของ เด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อ ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของ เด็กปฐมวัย
2. ชั้นเรียนรู้ (ต่อ)		2.4.1 วันที่ 1 เคลื่อนไหว ประกอบคำคล้องจอง 2.4.2 วันที่ 2 เคลื่อนไหวตาม คำสั่งและข้อตกลง 2.4.3 วันที่ 3 เคลื่อนไหว ผู้นำ-ผู้ตาม 2.4.4 วันที่ 4 เคลื่อนไหว เลียนแบบ 2.4.5 วันที่ 5 เคลื่อนไหวตาม จินตนาการ 2.5 ขณะที่เด็กกำลังเคลื่อนไหว ครู ควรกระตุ้นให้เด็กแสดง พฤติกรรมการร่วมมือ เช่น สนใจความรู้สึกของผู้อื่น ความ มีน้ำใจ การช่วยเหลือ การ แบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตาม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรม ดังกล่าวครูควรกล่าวชมเชย ตบ มือ และกระตุ้นให้เด็กเห็น คุณค่าของตนเอง
3. ชั้นทบทวนผลการเรียนรู้ หมายถึง การสนทนาทบทวน เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ การฟัง จังหวะและการเคลื่อนไหวและ จังหวะประกอบอุปกรณ์ หรือ อาจทบทวนเนื้อหาที่สัมพันธ์กับ การเคลื่อนไหวเช่นเนื้อหาของ เพลง เนื้อหาจากคำบรรยาย หรือนิทาน ชั้นตอนนี้ใช้เวลา ประมาณ 5 นาที		ชั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้ สู่ ความร่วมมือ กิจกรรมประกอบด้วย 3.1 ให้เด็กนั่งพักผ่อนอย่าง อีสรระ เปิดเพลงเบาๆ 3.2 สนทนาทบทวนผลการเรียนรู้ โดยใช้คำถามกระตุ้น เช่น - เด็กๆ ใช้อะไรบ้าง - ประกอบการเคลื่อนไหว - เด็กๆ เคลื่อนไหวไปใน ทิศทางใดได้บ้าง - ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร - ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อน บ้าง

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์	หลักการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
3. ขั้นทบทวนผลการเรียนรู้ (ต่อ)		- การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีทำอย่างไร - ให้อาสาสมัคร 2-3 คน ออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตาม

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนกำหนดไว้ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ สร้างบรรยากาศสบายอบอุ่นร่างกาย ประกอบด้วย 1) การเตรียมพร้อมก่อนการเคลื่อนไหวโดยให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู แล้วหลับตาหายใจเข้าออกช้าๆ สบายผ่อนคลาย 2) ครูสร้างความสนใจให้เด็กอยากร่วมกิจกรรมโดยนำอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหวมาให้เด็กดูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมและบอกสิ่งที่ครูคาดหวังครุ่นคิดหมายจังหวะช้า-เร็ว-หยุด 3) ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะช้า-เร็วเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กจับกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คนแล้วนั่งลง ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน 1) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มไปรับอุปกรณ์ ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกัน ตรวจสอบจำนวนอุปกรณ์ สสำรวจรูปร่างลักษณะของอุปกรณ์โดย สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ 2) ชักชวน/ช่วยกันวางแผน ออกแบบ และกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ตามจังหวะช้า-เร็ว 3) ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ โดยเริ่มจากการเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นรายบุคคล รายคู่ และรายกลุ่ม วันละ 1 กิจกรรม คือ วันที่ 1 เคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจอง วันที่ 2 เคลื่อนไหวตามคำสั่งและข้อตกลง วันที่ 3 เคลื่อนไหวผู้นำผู้ตาม วันที่ 4 เคลื่อนไหวเลียนแบบ วันที่ 5 เคลื่อนไหวตามจินตนาการ 4) ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวครูควรกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือและเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมครูควรให้การเสริมแรงโดยการยกย่อง ชมเชย หรือปรบมือ ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือกิจกรรมประกอบด้วย 1) ให้เด็กนั่งพักผ่อนคลายอย่างอิสระ เปิดเพลงเบาๆ 2) ทบทวนผลการเรียนรู้ โดยใช้คำถาม เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและการใช้อุปกรณ์ การฟังจังหวะ การเคลื่อนไหว การช่วยเหลือ แบ่งปันการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การมีน้ำใจต่อเพื่อนและผู้อื่น

5) สร้างคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยมีองค์ประกอบดังนี้ คือ หลักการและเหตุผล หลักการจัดกิจกรรม จุดมุ่งหมาย การจัดสภาพแวดล้อม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม บทบาทครู บทบาทของเด็ก การประเมินผล และแผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบ

อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 5 สัปดาห์ จำนวน 5 แผน แผนละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 25 แผน

6) นำคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

7) แก้ไขปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยปรับปรุงรายละเอียดขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้เห็นพฤติกรรมการร่วมมือว่า ควรให้อะไรเด็กทำจึงเกิดพฤติกรรมการร่วมมือและเพิ่มเติมคำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมการร่วมมือด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

8) หากคุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ดังนี้

(1) นำคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมขององค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรม โดยประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หลักการการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม บทบาทของครู บทบาทของเด็ก การประเมินผล และความเหมาะสมของรูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือ แล้วนำแบบประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ ลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด 2545, น. 72-73)

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เหมาะสมมากที่สุด	5
เหมาะสมมาก	4
เหมาะสมปานกลาง	3
เหมาะสมน้อย	2
เหมาะสมน้อยที่สุด	1

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านให้ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.47 มีระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด

(2) ปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

(3) ปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรม

(4) นำคู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการเห็นชอบไปดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ

เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ดังนี้

- (1) ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- (2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
- (3) แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ของบุศรินทร์

สิริปัญญาธร (2541) คะนิงนิจ ชิงชนะ (2547) อนุพันธ์ พูลเพิ่ม (2551) สวาท เกษแดงสกุลวุฒิ (2551) รัชชก ก่อดิษฐ์ (2555) แล้วนำรายละเอียดของพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในรายด้านที่ต้องการพัฒนา มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยรายด้านที่ต้องการพัฒนา 3 ด้าน คือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

2) สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือโดยมีลักษณะเป็นแบบสังเกตประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้านคือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม แล้วนำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง

3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีทั้งหมด 9 รายการ ครอบคลุมองค์ประกอบด้วยพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ

- (1) การช่วยเหลือ ได้แก่
  - ก. พุดแนะนำวิธีการเล่นหรือทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ
  - ข. ช่วยเพื่อนแก้ปัญหา
  - ค. ช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเล่นหรือทำกิจกรรมเสร็จ
- (2) การแบ่งปัน
  - ก. แบ่งหรือให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์
  - ข. รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรม
  - ค. ยอมให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ร่วมกัน
- (3) การเป็นผู้นำผู้ตาม
  - ก. บอกความต้องการ ความคิดในการทำกิจกรรม
  - ข. ทำเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้อง
  - ค. ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงในการเล่นหรือทำกิจกรรม

4) กำหนดเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย เป็นลักษณะมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ที่เป็นการบันทึกในรูปของควมถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมความร่วมมือที่ได้จากการสังเกต จัดเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือจากการยอมรับการช่วยเหลือจากเพื่อนหรือเพื่อนเป็นผู้บอก / ขอร้องให้เพื่อนร่วมมือกระทำพฤติกรรมตามที่ตนต้องการ

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะร่วมมือ

5) นำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักทฤษฎี แนวคิดและรูปแบบ

6) แก้ไขปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

7) สร้างคู่มือในการดำเนินการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือให้ครอบคลุมกับพฤติกรรมความร่วมมือ

8) นำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือและคู่มือการสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ลงความเห็นเป็นการตรวจสอบว่าสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด และครอบคลุมจุดประสงค์หรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องหรือไม่

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

9) บันทึกผลการพิจารณาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแต่ละข้อแล้วหาคะแนนเฉลี่ยของคะแนนตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรความสอดคล้องระหว่างการสังเกตพฤติกรรมร่วมมือกับจุดประสงค์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

10) นำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผ่านการตรวจสอบเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ดังนี้

3.1 จัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และพร้อมที่จะให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรม

3.2 สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้านคือ ก่อนการทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กกลุ่มตัวอย่างขณะที่เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ใช้เวลา 20 นาที กิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้เวลา 60 นาที และกิจกรรมเสรีใช้เวลา 60 นาที แล้วบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือเป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมทุกวัน วันละ 20 นาที บันทึกผลการจัดกิจกรรมตามแบบบันทึกการจัดกิจกรรมตามปกติ

3.4 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ด้าน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กกลุ่มตัวอย่างขณะที่เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ใช้เวลา 20 นาที กิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้เวลา 60 นาที และ กิจกรรมเสรี ใช้เวลา 60 นาที แล้วบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (ลิ้วน สายยศ, 2536, น. 249)

โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องของคู่มือแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำหรับคอมพิวเตอร์

หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n แทน จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
 X_1 แทน คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือก่อนเรียน
 X_2 แทน คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือหลังเรียน
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยเป็นภาพรวมและรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้นำคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ มาวิเคราะห์ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือ
ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบ
อุปกรณ์ทั้งภาพรวมและรายด้าน (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

คนที่	โดยรวม		ด้านการช่วยเหลือ		ด้านการแบ่งปัน		ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	5	17	0	6	2	6	3	5
2	9	18	3	6	3	6	3	6
3	10	18	4	6	3	6	3	6
4	6	13	2	4	2	4	2	5
5	3	14	0	4	2	6	1	4
6	6	18	0	6	3	6	3	6
7	4	17	0	6	2	6	2	5
8	4	16	0	5	2	6	2	5
9	5	15	2	5	2	6	1	4
10	6	18	0	6	3	6	3	6
11	7	16	2	5	3	6	2	5
$\bar{X}$	5.91	16.36	1.18	5.36	2.45	5.82	2.27	5.18
S.D.	2.12	1.75	1.47	0.81	0.52	0.60	0.79	0.75

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 5.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.12 คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 16.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.75 พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือ มีคะแนนก่อนจัดกิจกรรม เท่ากับ 1.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.47 คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 5.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการแบ่งปันมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง เท่ากับ 2.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 5.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 2.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 5.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
เป็นภาพรวมและรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ
จังหวะประกอบอุปกรณ์

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังจัด กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ในภาพรวม
(คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

คนที่	ก่อนการทดลอง (X_1)	หลังการทดลอง (X_2)	เครื่องหมาย
1	5	17	+
2	9	18	+
3	10	18	+
4	6	13	+
5	3	14	+
6	6	18	+
7	4	17	+
8	4	16	+
9	5	15	+
10	6	18	+
11	7	16	+

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลต่างของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
หลังจัดกิจกรรมและคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนจัดกิจกรรม เครื่องหมายบวก
+ มีค่า 11 เครื่องหมาย - มีค่า 0 ทดสอบค่า r จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ .05 และ $n = 11$ ค่า
 r ที่ได้เท่ากับ 0 หมายความว่า คะแนนหลังการจัดกิจกรรมและคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง
จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ในภาพรวม

การทดสอบ		n	r
หลังจัดกิจกรรมการ -	Negative Differences	0	.003*
ก่อนจัดกิจกรรม	Positive Differences	+11	
	Ties	0	
	Total	11	

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังที่ได้รับ
การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ มีคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือสูงกว่าก่อน
การจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ
ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์
(คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

คนที่	ก่อนการทดลอง (X_1)	หลังการทดลอง (X_2)	เครื่องหมาย
1	0	6	+
2	3	6	+
3	4	6	+
4	2	4	+
5	0	4	+
6	0	6	+
7	0	6	+
8	0	5	+
9	2	5	+
10	0	6	+
11	2	5	+

จากตาราง 4.4 พบว่า ผลต่างของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
หลังจัดกิจกรรมและคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือ ก่อนจัดกิจกรรม
เครื่องหมายบวก + มีค่า 11 เครื่องหมาย - มีค่า 0 ทดสอบค่า r จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ .05
และ $n = 11$ ค่า r ที่ได้เท่ากับ 0 หมายความว่า คะแนนหลังการจัดกิจกรรมและคะแนนก่อนการจัด
กิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.5 วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ ก่อนและหลังจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

การทดสอบ		n	r
หลังจัดกิจกรรม –	Negative Differences	0	.003*
ก่อนจัดกิจกรรม	Positive Differences	+11	
	Ties	0	
	Total	11	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.5 พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ ที่ได้รับจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการแบ่งปัน ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

คนที่	ก่อนการทดลอง (X ₁)	หลังการทดลอง (X ₂)	เครื่องหมาย
1	2	6	+
2	3	6	+
3	3	6	+
4	2	4	+
5	2	6	+
6	3	6	+
7	2	6	+
8	2	6	+
9	2	6	+
10	3	6	+
11	3	6	+

จากตาราง 4.6 พบว่า ผลต่างของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย หลังจัดกิจกรรมและคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการแบ่งปัน ก่อนจัดกิจกรรม เครื่องหมายบวก + มีค่า 11 เครื่องหมาย – มีค่า 0 ทดสอบค่า r จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ .05 และ n = 11 ค่า r ที่ได้เท่ากับ 0 หมายความว่า คะแนนหลังการจัดกิจกรรมและคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.7 วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการแบ่งปัน ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

การทดสอบ		n	r
หลังจัดกิจกรรม –	Negative Differences	0	.003*
ก่อนจัดกิจกรรม	Positive Differences	+11	
	Ties	0	
	Total	11	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.7 พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ ที่ได้รับจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

คนที่	ก่อนการทดลอง (X_1)	หลังการทดลอง (X_2)	เครื่องหมาย
1	3	5	+
2	3	6	+
3	3	6	+
4	2	5	+
5	1	4	+
6	3	6	+
7	2	5	+
8	2	5	+
9	1	4	+
10	3	6	+
11	2	5	+

จากตาราง 4.8 พบว่า ผลต่างของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมและคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม ก่อนจัดกิจกรรม เครื่องหมายบวก + มีค่า 11 เครื่องหมาย – มีค่า 0 ทดสอบค่า r จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ .05 และ $n = 11$ ค่า r ที่ได้เท่ากับ 0 หมายความว่า คะแนนหลังการจัดกิจกรรมและคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

การทดสอบ		n	r
หลังจัดกิจกรรม -	Negative Differences	0	.001*
ก่อนจัดกิจกรรม	Positive Differences	+11	
	Ties	0	
	Total	11	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ ที่ได้รับจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์

1.2 สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มี พฤติกรรมความร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ประชากร เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่

1.4.1 คู่มือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริม พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1.4.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ไปสังเกตกับกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการสังเกตแล้วบันทึกพฤติกรรมเป็นรายบุคคล โดยใช้เวลาในสังเกต ขณะจัดกิจกรรมปกติ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ใช้เวลา 20 นาที กิจกรรม สร้างสรรค์ ใช้เวลา 60 นาที และกิจกรรมเสรี ใช้เวลา 60 นาที เป็นเวลา 1 สัปดาห์

1.5.2 ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะประกอบอุปกรณ์ โดยใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที บันทึก ผลหลังการจัดกิจกรรมตามปกติ

1.5.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ไปสังเกตกับกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการสังเกตแล้วบันทึกพฤติกรรมเป็นรายบุคคล โดยใช้เวลาในสังเกตขณะจัดกิจกรรมปกติ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ใช้เวลา 20 นาที กิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้เวลา 60 นาที และกิจกรรมเสรี ใช้เวลา 60 นาที เป็นเวลา 1 สัปดาห์

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์โดยการหาค่าสถิติ ดังนี้

1.6.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.6.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบเครื่องหมาย

1.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1.7.1 พฤติกรรมความร่วมมือหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.7.2 เปรียบเทียบแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยรายด้านพบว่า
1) ด้านการช่วยเหลือ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ด้านการแบ่งปัน พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม พบว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีพฤติกรรมความร่วมมือเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการแบ่งปันหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตามหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ ช่วยพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพกา คงรุ่งเรือง (2542) ได้ศึกษาลักษณะ

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวตามแผนแห่งการเรียนรู้ของไฮสโคป ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นตามระยะเวลา คือระยะที่ 1 เด็กไม่กล้าคิดทำทางด้วยตนเอง ระยะที่ 2 เด็กเริ่มคิดทำทางด้วยตนเอง ระยะที่ 3 เด็กแสดงออกด้วยท่าทางที่หลากหลาย กล้าที่จะอาสาสมัครเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมเป็นคู่ และเป็นกลุ่มได้อย่างมั่นใจ และงานวิจัยของ อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ (2550) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะพบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ สามารถพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมเปิดโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยอย่างอิสระตามจังหวะไปพร้อมๆ กับอุปกรณ์ที่ทำได้ง่าย มีการเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล เคลื่อนไหวเป็นรายคู่ และเคลื่อนไหวเป็นรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย คือ การเคลื่อนไหวตามประกอบคำคล้องจอง เคลื่อนไหวตามคำสั่งและข้อตกลง เคลื่อนไหวแบบผู้นำผู้ตาม เคลื่อนไหวเลียนแบบ และเคลื่อนไหวตามจินตนาการไปในทิศทางและระดับต่างๆ ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยการ กล่าวชมเชย ตบมือ ที่เด็กช่วยเหลือกันในการเคลื่อนไหว ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี ไสยวรรณ (2554, น. 1) ได้กล่าวถึงอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่าอุปกรณ์เป็นสื่อที่ใช้เสริมเทคนิคการหรือกลวิธีในการจัดกิจกรรมเพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมเป็นตัวกลางนำความรู้จากครูไปสู่เด็กทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กเข้าใจง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน ช่วยกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความร่วมมือ การสื่อสารหรือภาษา และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้และสอดคล้องกับของแพง ชินพงศ์ (2548, น. 26) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่า สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กโดยตรง เวลาที่เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีที่มีจังหวะสนุกสนานเร้าใจ สมองจะหลั่งสารแห่งความสุขออกมา ซึ่งช่วยพัฒนาความฉลาดทางปัญญา (IQ) ในส่วนความจำและเวลาที่เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคม รู้จักใช้พื้นที่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักแบ่งปันร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ใต้ระบายนอารมณ์ และเปิดเผยความรู้สึก ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม และเป็นวิธีพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์วิธีหนึ่ง และการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน มีการร่วมกันคิด วางแผน ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าผ่านสื่อและอุปกรณ์ที่ทำได้ง่ายสอดคล้องกับแนวคิดของดีวี่ (Dewey, 1952 อ้างถึงในกุลยา ตันติผลาชีวะ 2542, น. 61) ที่ว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือกระทำ (Learning by Doing) จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จัดได้โดยเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ผู้เล่น

จะสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ปฏิบัติตามกฎกติกา ทำให้การร่วมกิจกรรมเกิดความสนุกสนานและประสบความสำเร็จเพราะทุกคนมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เป็นช่วยเหลือ ได้แบ่งปัน ได้แสดงออกในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ด้วยการกระทำและคำพูด แนะนำวิธีทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ ช่วยเพื่อนทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ช่วยแก้ปัญหาให้เพื่อน ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ และเมื่อเห็นเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ แบ่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนทำกิจกรรม ให้เพื่อนยืมวัสดุ ให้เพื่อนใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมด้วย รอคอยเพื่อนในการทำกิจกรรม ตลอดจนยอมหรือชักชวนให้เพื่อนร่วมทำกิจกรรมด้วย เด็กแสดงออกโดยกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นและบอกความต้องการขณะทำกิจกรรม การริเริ่มทำกิจกรรมใหม่ๆ ด้วยความสมัครใจทำกิจกรรมหรือเลียนแบบตามที่ครูและเพื่อนร้องขอยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ตลอดจนปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ ญาณะศร (2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 15 คน พบว่าก่อนการจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมร่วมมือแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมร่วมมือระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคะนิงนิจ ชิงชนะ (2547) ได้ศึกษาผลการเล่นเกมเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี จำนวน 20 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมเป็นกลุ่มมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นอย่างชัดเจน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสวาท เกษแดงสกุลวุฒิ (2551) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการสร้างหนังสือที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จำนวน 19 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างหนังสือมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งหมด 3 ด้าน คือการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ คือ

1. พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น พบว่าพฤติกรรมความร่วมมือด้านการช่วยเหลือ หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ พฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมหรือการเล่น เมื่อเด็กทำกิจกรรมหรือเล่นตามมุมประสบการณ์เสร็จ เด็กยังขาดความรับผิดชอบเท่าที่ควร เพราะหลายคนจะไม่ช่วยกันเก็บอุปกรณ์สิ่งของของตนเอง เล่น ครูต้องคอยกระตุ้นเตือนให้เด็กเก็บทุกครั้ง หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เด็กมีการช่วยเหลือผู้อื่นเพิ่มขึ้น สังเกตได้จากการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กมีความสุขในการเล่นร่วมกับผู้อื่น ช่วยพูดแนะนำวิธีเล่นหรือทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ ช่วยเพื่อนคิดวางแผน ช่วยแก้ปัญหา คอยช่วยเพื่อนที่ตัวเล็กหรืออ่อนแอกว่า และช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เข้ามุมประสบการณ์ได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยเวลารวดเร็วขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ขณะรับประทานอาหารช่วยกันเก็บล้างทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร โต๊ะอาหาร ปัดกวาดเช็ดถู เด็กสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยครูไม่ต้องคอยชี้แนะอยู่ตลอด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ควรปลูกฝังให้คงอยู่ต่อไป สอดคล้องกับทศนา เขมมณี (2536, น. 79) กล่าวว่า เด็กวัย 12 เดือน ถึง 6 ปี เรียนรู้ที่จะร่วมมือกับผู้อื่นเล่นร่วมกันกับผู้อื่นได้ดี มีความเป็นมิตรให้ความร่วมมือและชอบทำสิ่งต่างๆ ให้ผู้อื่นพอใจ เด็กวัยนี้จะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีต่อไป

2. พฤติกรรมการแบ่งปัน พบว่าพฤติกรรมความร่วมมือด้านการแบ่งปัน หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ชอบเล่นเดี่ยว มีพฤติกรรมหวงสิ่งของตนเอง เมื่อเพื่อนมายืมสิ่งหรือของเล่นก็ไม่ยอมให้เพื่อนยืม บางครั้งมีการแย่งสิ่งของที่เล่นร่วมกัน หลังจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้เด็กรู้จักการแบ่งปันเพิ่มขึ้นเห็นได้จากการแบ่งปันของเล่นที่มีจำนวนจำกัด เป็นต้นว่าแบ่งและรอคอยการใช้กระดานไวท์บอร์ดในมุมหนังสือ การช่วยกันต่อไม้บล็อกให้เป็นรูปร่างตามจินตนาการของกลุ่มซึ่งเดิมต่างคนต่างเล่นต่างคนต่างต่อเล่นแบบคู่ขนาน การอ่านหนังสือนิทานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูคอยให้การเสริมแรง คอยให้กำลังใจ และคอยกระตุ้นแนะนำให้เด็กรู้จักการแบ่งปันกัน ซึ่งการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำร่วมกัน รู้จักแบ่งวัสดุอุปกรณ์ยืมให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ร่วมกัน รู้จักการรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนการทำกิจกรรมอื่นๆ ครูควรกล่าวคำชมเชยในสิ่งที่เด็กทำได้ดีเพื่อเด็กจะได้คงไว้ซึ่งพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับแนนซี และไมเคิล (Nancy and Michael, 1979, อ้างถึงใน วีรพงศ์ บุญประจักษ์, 2545, น. 10) กล่าวว่า การแบ่งปันเป็นการให้หรือยอมให้คนอื่นใช้ของที่ตนเคยเป็นเจ้าของมาก่อนได้ชั่วคราว

3. พฤติกรรมการเป็นผู้นำผู้ตาม ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ เด็กไม่กล้าแสดงออกไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่บอกความต้องการของตนเอง ขาดวินัยในการรอคอย ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรมร่วมกันต่างคนต่างแย่งยึดเพื่อตนเอง หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ เด็กกล้าแสดงออกบอกความต้องการของตนเอง รู้จักรอคอยและปฏิบัติตามระเบียบได้มากขึ้น สังเกตได้จากการร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของแต่ละกลุ่ม เด็กๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่เด็กได้เคลื่อนไหว มีการทำเลียนแบบ และสามารถลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีโดยไม่แย่งกัน เด็กสามารถบอกความต้องการและแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม สามารถทำตามคำแนะนำของเพื่อน ตลอดจนการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องหรือของกลุ่มได้ มีพฤติกรรมแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยอย่างเห็นได้ชัดเจนในขณะที่เด็กเล่นตามมุมประสบการณ์ เล่นบทบาทสมมติ สามารถตกลงกันได้ว่าใครจะเล่นเป็นตัวละครตัวใดระหว่างเล่นเป็นพ่อ แม่ ลูก รู้จักรอคอยตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งสอดคล้องกับ เฮอร์ลอค (Hurlock, 1976, p. 239 อ้างถึงใน สุนันทา ศิริวิฒนานนท์ 2544, น. 8) กล่าวว่า เด็กอายุ 2-6 ปี พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ที่แสดงออกคือ การร่วมมือโดยการเรียนรู้ที่จะเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำผู้ตาม เด็กจะแสดงออกในการพูดคุย การแสดงความรัก การช่วยเหลืออุปถัมภ์ ให้กำลังใจเพื่อน

และการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น รับการช่วยเหลือจากเพื่อน และชอบทำตาม เลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น ในขณะที่เล่นกับกลุ่ม

รายละเอียดในการอภิปรายผล เป็นการแสดงให้เห็นว่าการการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะประกอบอุปกรณ์ เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ได้นำไปใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กร่วมกิจกรรม เพราะในสัปดาห์ที่ 1 เด็กยังไม่เข้าใจการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่สามารถสื่อสารให้เพื่อนเข้าใจ และการทำงานไม่ประสานสัมพันธ์กัน สัปดาห์ต่อมาเด็กจะพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น ทั้งนี้ครูจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรม ให้การเสริมแรง ให้กำลังใจตลอดจนตบมือและกล่าวชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือ

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว ควรมีความหลากหลาย หาง่ายในท้องถิ่น เป็นวัสดุใกล้ตัวทนทาน ปลอดภัย มีลักษณะแตกต่างกัน ให้เด็กมีอิสระขณะเคลื่อนไหว ได้สัมผัสกับสื่อ จะทำให้เด็กกระตือรือร้นอยากเรียนรู้อยากค้นหาคำตอบ

3.1.3 ครูผู้สอนควรศึกษา ทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้ชัดเจน และนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพ คำนึงถึงวัยและพัฒนาการของเด็กเป็นหลัก เพื่อให้การจัดกิจกรรมบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเกิดผลดีกับเด็กมากที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอื่นๆ อีก เช่น ด้านการคิด ด้านการมีวินัย เป็นต้น

3.2.2 ควรมีการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้คงอยู่ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการประกอบอาหาร กิจกรรมทัศนศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
กัลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพลส
โพลด์กซ์.
- คะนิงนิจ ชิงชนะ. (2547). *ผลการ खेलของเล่นเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กอนุบาล
ปรานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช
2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ชูปทอง ศรีทองท้วม. (2538). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยทางการวัดและการประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- บุษบง ดันติวงศ์. (2535). *แนวทางในการสอนให้เด็กควบคุมตนเอง*. ใน *เอกสารการสัมมนาเรื่องมิติ
ใหม่กับการสอนระดับปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูจันทบุรีเกษม.
- บุศรินทร์ ศิริปัญญาธร. (2541). *แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็ก
ปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบผสมเป็นกลุ่ม*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เบญจมาศ หาญกล้า. (2548). *ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ที่มีต่อความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลฤทธิยวรรณาลัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ประมวล คิตคินสัน. (2527). *จิตวิทยาคลินิกสมองมนุษย์(พรสวรรค์) เล่ม 3*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- พัชรี ผลโยธิน. (2540). *กายบริหารและจังหวะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน*.
กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- พัชรี ผลโยธิน. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง. (2541). *การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่
ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามเกณฑ์การเรียนรู้ของไฮสโคป*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- แพง ชินพงศ์. (2548). *ดนตรีเพิ่มพลังสมอง*. กรุงเทพฯ: เพาเวอร์ปริ้นท์.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2526). *ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิค ดีไซน์.
_____. (2542). *ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ก.

- เยาวเรศ ธนวนกุล. (2556). ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบการใช้อุปกรณ์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดคลองพลูจังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- รัชนก ก่อดิษฐ์. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ล้วน สายยศ. (2536). “ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ในชุด ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน่วย 4. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรพงศ์ บุญประจักษ์. (2554). การจัดประสบการณ์การเล่นไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศิริรัตน์ ชูชีพ. (2544). พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศุภสี ศรีสุคนธ์. (2539). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สมใจ อินจำลอง. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สวาท เกษแดงสกุลุฒิ. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการสร้างหนังสือที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดชุมพร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุนันทา แดงนาวงษ์. (2550). ผลการใช้โปรแกรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบการดนตรีที่มีต่อพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์ของนักเรียนระดับปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- อนงค์ นิยมค้า. (2559, เมษายน 16). *สร้างทักษะชีวิตลูกผ่านกีฬา*. สืบค้นจาก
WWW.Motheranddeare.in.th
- อนุพันธ์ พูลเพิ่ม. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือ
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนพัทยารุโณทัย จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2552). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิด*. ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 8. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- อารีรัตน์ ญาณะศร. (2544). *พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การ
ประกอบอาหารในกลุ่ม*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาด
ทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษตราราม จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- อัจฉราภรณ์ สุตจิตต์. (2540). *การเปรียบเทียบพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์กับกิจกรรมการเคลื่อนไหว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2557). *การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์สำหรับเด็ก
ปฐมวัย*. สืบค้นจาก [http://www.e-child-edu.com/youthcenter/
content
articles/activities_animation-beats-composed-device-for-early-child.html](http://www.e-child-edu.com/youthcenter/content/articles/activities_animation-beats-composed-device-for-early-child.html)
- Gesell. (1964). *The Child form Five*. New York: Harpers and Brothers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์
เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย

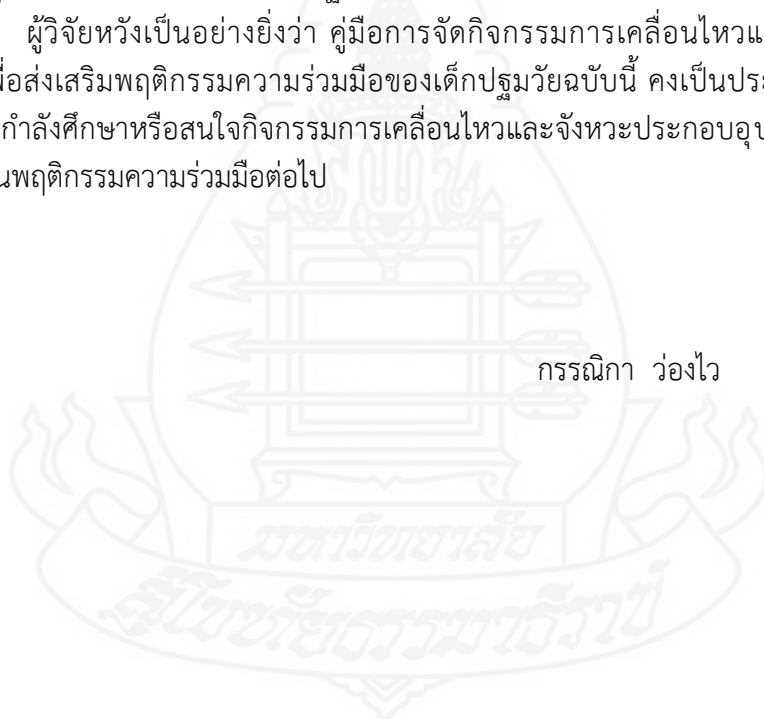

คำนำ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยฉบับนี้ เป็นคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและหลักการของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของนักการศึกษาหลายท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล หลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย จุดมุ่งหมาย การจัดสภาพแวดล้อม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย บทบาทของครู บทบาทของเด็ก การประเมินผล และแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาหรือสนใจกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านพฤติกรรมการร่วมมือต่อไป

กรรณิกา ว่องไว

คู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1. หลักการและเหตุผล

ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญ ที่ทำให้สังคมมีเสถียรภาพและนำมาซึ่งความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิต การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคล ครอบครัว และสังคม เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในแต่ละวันคนเราต้องร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน การติดต่อกับบุคคล ชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความสำเร็จ ยอมรับ การช่วยเหลือ ร่วมเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรม พัชรี ผลโยธิน (2540, น. 59 อ้างถึงในอนุพันธ์ พูลเพิ่ม 2551, น. 1) กล่าวว่า ในการทำงาน ถ้าบุคคลร่วมมือกันก็จะทำให้ประสบความสำเร็จ มีผลดีต่อตนเองและผู้อื่น เกิดประโยชน์แก่สังคม แต่ถ้ามนุษย์ไม่ร่วมมือกัน ย่อมนำมาซึ่งความขัดแย้ง เกิดความยุ่งยากในสังคม เกิดความคิดและเจตคติทางสังคมที่ถูกต้อง ไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ดังนั้นพฤติกรรมความร่วมมือจึงควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นคุณลักษณะนิสัยประจำตัวของคนไทยและควรพัฒนาตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของชีวิต เป็นวัยแห่งการวางรากฐานที่สำคัญทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม พฤติกรรมทางสังคมในด้านการอยู่ร่วมกันสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2536, น.79) กล่าวว่า เด็กวัย 12 เดือน ถึง 6 ปี เรียนรู้ที่จะร่วมมือกับผู้อื่น เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความเป็นมิตรให้ความร่วมมือและชอบทำสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นพอใจ เด็กวัยนี้จะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีต่อไป

การจัดกิจกรรมในระดับปฐมวัย ควรมุ่งปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคมในด้านการร่วมมือ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และรู้จักปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กปฐมวัยช่วงแรกเกิดจะมีการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติโดยไม่ต้องมีการฝึกหัด เช่น การเดินไปมา การไขว่คว้า เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมพัฒนาพัฒนาการทางด้านร่างกายและการสื่อสาร การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้ เพื่อสำรวจ ค้นหา มีความกระตือรือร้น และนำไปใช้กับชีวิตประจำวันของตนเอง การเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบจะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเคลื่อนไหวอย่างหลากหลายวิธี เด็กได้สัมผัสกับวัตถุต่างๆ ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองสอดคล้องกับแนวคิดของดิวอี้ (Dewey.1952 อ้างถึงในกุลยา ตันติผลาชีวะ 2542, น. 61) ที่ว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือกระทำ (Learning by Doing) จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะจัดได้โดยเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ผู้เล่นจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ปฏิบัติตามกฎ กติกา ทำให้การร่วมกิจกรรมเกิดความสนุกสนานและประสบความสำเร็จเพราะทุกคนมีส่วนร่วมด้วย เหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์จะส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยได้มากน้อยเพียงใด

2. หลักการการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1. จัดกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระให้เด็กเคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก
2. จัดควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระ
3. ส่งเสริมให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่ เป็นรายบุคคล

เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม

4. ใช้สิ่งของที่อยู่กับใกล้ตัวเด็ก เศษวัสดุต่าง ๆ
5. กำหนดจังหวะสัญญาณ ช้า - เร็ว หยุด
6. ส่งเสริมความเป็นอิสระโดยสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น
7. จัดให้มีเกมการเล่นบ้าง เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น
8. โน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
9. จัดให้เด็กได้พักผ่อนหลังจากเสร็จกิจกรรม
10. กำหนดตารางกิจวัตรประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
11. ควรเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม
12. ส่งเสริมให้เด็กได้รับรู้ สนใจความรู้สึกของผู้อื่น และช่วยผู้อื่น

3. จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

4. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อม ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสม จัดพื้นที่สำหรับการเคลื่อนไหว จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง เป็นพื้นที่โล่งกว้างสำหรับการขยับเขยื้อน พื้นราบเรียบไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวาง อาจใช้ห้องเรียนหรือสนามกลางแจ้งและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบในการเคลื่อนไหวต้องเหมาะสม เป็นวัสดุหาง่ายไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก มีบรรยากาศการทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง ฟังพวาอาศัยซึ่งกันและกัน มีเป้าหมายการทำงานและความสำเร็จร่วมกัน

5. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบายอบอุ่นร่างกาย กิจกรรมประกอบด้วย

- 1.1 สนทนาพูดคุยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย
- 1.2 แจ้งแนวทางการจัดกิจกรรม บอกจุดประสงค์ของการเคลื่อนไหว
- 1.3 สร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กในการกำหนดสัญญาณจังหวะช้า - เร็ว - หยุด
- 1.4 เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหว ให้

เด็กนั่งเป็นกลุ่มอิสระตามความต้องการของตนเอง กลุ่มๆ ละ 3-4 คน

ขั้นที่ 2 ชั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน

- 2.1 เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันแล้วลัดกันออกมาเลือกอุปกรณ์ คนละ 1 ชิ้น
- 2.2 สมาชิกในกลุ่มนำมาวางรวมกัน
- 2.3 สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสำรวจอุปกรณ์โดย
  - ช่วยกันตรวจนับจำนวนและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
  - ช่วยกันสำรวจรูปร่างลักษณะ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

- ช่วยกันสังเกตทิศทางการ เคลื่อนไหวของอุปกรณ์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเขย่า กลิ้ง การแกว่ง การเคาะ การโยน

2.4 สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสนทนา ชักชวน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ช่วยกันวางแผน ออกแบบ ทำทาง กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวโดยเริ่มจาก การเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล รายคู่ รายกลุ่ม

2.5 เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ ตามกิจกรรมสลับกันไป ตลอด 1 สัปดาห์ ดังต่อไปนี้

- วันจันทร์ การเคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจอง
- วันอังคาร การเคลื่อนไหวตามคำสั่ง
- วันพุธ การเคลื่อนไหวผู้นำ-ผู้ตาม
- วันพฤหัสบดี การเคลื่อนไหวเลียนแบบ
- วันศุกร์ การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ โดยให้เด็กช่วยกันคิดสร้างสรรค์ ทำทางขึ้นเอง ครูชี้หน้าด้วยการบอคำถามปลายเปิด

2.5 ระหว่างที่เด็กเคลื่อนไหว ครูกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือ เช่น ชมเชย ตบมือ และกระตุ้นให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง

ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ กิจกรรมประกอบด้วย

3.1 ให้เด็กนั่งพักผ่อนคลาย อีสระ เปิดเพลงเบาๆ (เพลงดังดอกไม้บาน)

3.2 ทบทวนผลการเรียนรู้ โดยให้เด็กสรุปผลการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มโดยครูใช้คำถามกระตุ้น เช่น

- เด็กๆ ใช้อะไรเป็นอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นอย่างไร
  - เด็กๆ เคลื่อนไหวไปในทิศทางใดบ้าง
  - ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร
  - ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนบ้าง
  - การเป็นผู้นำ – ผู้ตามที่ดี ทำอย่างไร
- ครูให้อาสาสมัคร 2- 3 คนออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

6. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรม

1. สร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในการใช้อุปกรณ์และกล้าแสดงออกเป็นรายบุคคล เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม

2. แนะนำให้เด็กรู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเคลื่อนไหวก่อนการฝึกฟังจังหวะ และควรให้เข้าใจสัญญาณที่ครูจะใช้ในวันนั้นก่อนเริ่มกิจกรรม

3. ควรให้เด็กได้ฟังดนตรีและจังหวะก่อนเปิดโอกาสให้คิดทำทางและแสดงการเคลื่อนไหว และจังหวะประกอบอุปกรณ์ตามจินตนาการของตน หากเด็กคิดไม่ออกควรแนะนำเด็กทบทวน ประสบการณ์เดิมเกี่ยวเรื่องนั้นๆก่อน หากเด็กยังไม่กล้าแสดงออกในระยะแรกๆครูไม่ควรบังคับ

4. ช่วงจบกิจกรรมควรให้เด็กอยู่ในท่าหนึ่งประมาณ 1 นาที

5. ครูควรพยายามสังเกตการแสดงออกทางการเคลื่อนไหวของเด็กและบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

6. ควรใช้จังหวะที่สม่ำเสมอและพียง่าย เหมาะสำหรับเด็ก

บทบาทครูสำหรับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ทุกคนควรตระหนักในบทบาทของตนและปฏิบัติต่อเด็กปฐมวัยด้วยความระมัดระวัง เพราะผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์ซึ่งเป็นกระบวนการและความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อเพื่อให้เคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นสื่อกลางในการแสดงออกทางอารมณ์ การคิดและการสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีและจังหวะหรือเสียงสัญญาณหรือเสียงเพลง ล้วนแต่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยและการพัฒนาเด็กอันพึงประสงค์ต่อไป

7. บทบาทของเด็กในการทำกิจกรรม

1. ร่วมกันสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มหรือการทำงานร่วมกัน โดยมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน การยอมรับผู้อื่นการเป็นผู้นำผู้ตามในการเล่นและการเรียนรู้ตลอดจนการรับผิดชอบร่วมกัน
3. เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสนใจและสนุกสนาน

8. การประเมินผล

โดยวิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือตามแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสังเกตพฤติกรรมรายด้าน 3 ด้าน ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น
2. การแบ่งปัน
3. การเป็นผู้นำผู้ตาม

9. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมทุกวัน ระหว่างเวลา 09.00 - 09.20 น. ครั้งละ 20 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์

**แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริม
พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ระหว่างเวลา 09.00 -09.20 น.**

9.1 สัปดาห์ที่ 1 แผนที่ 1 ฤดูฝน

- จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือทางสังคมด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปันและ การเป็นผู้นำผู้ตาม
2. เพื่อฝึกการควบคุมจังหวะในการเคลื่อนไหว
3. เพื่อให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้

วันที่ 1

- ประเภทการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยเคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจอง

- สาระสำคัญ

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยเคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจองเป็นการนำเอาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาประกอบการเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการตามคำคล้องจอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือทางสังคมด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

- กิจกรรม

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบายอบอุ่นร่างกาย

1. ให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู ครูสนทนาพูดคุยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น
  - ให้เด็กนั่งตามสบายหลับตาหายใจเข้าออก – ออกช้าๆ ผ่อนคลายแล้วค่อยๆ ลืมตา
2. วางอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวไว้ตรงกลาง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ บอกแนวทางการเคลื่อนไหวร่างกาย และสิ่งที่ครูคาดหวัง
3. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณเคาะจังหวะ “รัว” เดินเร็ว จังหวะ “ช้า” เดินช้า เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างโดยไม่ชนกัน เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2 - 3 ครั้งแล้วให้เด็กนั่งเป็นกลุ่มอิสระ กลุ่มละ 3- 4 คน

ขั้นที่ 2 ชั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันแล้วพลัดกันออกมาเลือกอุปกรณ์ คนละ 1 ชิ้น
2. ให้สมาชิกในกลุ่มนำไปวางรวมกัน
3. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสำรวจอุปกรณ์โดย
  - บอกชื่ออุปกรณ์
  - ช่วยกันนับจำนวนและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์

- สสำรวจรูปร่างลักษณะโดยการสัมผัส ลูบคลำ ตมกลั่นและช่วยกันบอกลักษณะ
 - สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของในลักษณะต่าง ๆ เช่น แกว่ง กลิ้ง โบก โยก การโยน
 เคาะ สะบัด

4. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสนทนา ชักชวน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ช่วยกันวางแผน ออกแบบ
 ท่าทาง กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวโดยเริ่มจาก

- การเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล
- เคลื่อนไหวเป็นรายคู่
- เคลื่อนไหวเป็นรายกลุ่ม

5. ให้เด็กแต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม ครูชวนเด็กๆ ท่องคำคล้องจอง “ฝนตกแดดออก” พร้อม
 กับตบมือเป็นจังหวะ

6. ให้เด็กแต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายพร้อมอุปกรณ์ตามจินตนาการ
 ประกอบคำคล้องจอง”ฝนตกแดดออก”ไปในทิศทางและระดับต่างๆ อย่างอิสระ โดยเริ่มเคลื่อนไหว
 เป็นรายบุคคล รายคู่และรายกลุ่ม

7. ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวครูกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยการ กล่าวชมเชย
 ตบมือ ที่เด็กช่วยเหลือกันในการเคลื่อนไหว

ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ

1. ให้เด็กนั่งพักผ่อนในท่าสบายบนพื้นภายในห้องเรียนพร้อมฟังเพลงเบาๆ ประมาณ 1 นาที
2. ให้เด็กสรุปผลการจัดกิจกรรมที่ละกลุ่ม โดยครูใช้คำถามนำ เช่น
  - เด็ก ๆ ใช้อะไรเป็นอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นอย่างไร
  - เด็ก ๆ เคลื่อนไหวไปในทิศทางใดบ้าง
  - ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร
  - ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนบ้าง
  - การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ทำอย่างไร
  - ให้อาสาสมัคร 1-2 คน ออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน
 และการเป็นผู้นำผู้ตาม

วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยเคลื่อนไหวตามคำสั่งและข้อตกลง

- สารสำคัญ

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยเคลื่อนไหวตามคำสั่งและข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามสัญญาณหรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรมโดยใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นสื่อในการแสดงออกทางอารมณ์ การคิด เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือทางสังคมด้าน การการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

- กิจกรรม

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบาย อบอุ่นร่างกาย

1. ให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู ครูสนทนาพูดคุยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น
  - ให้เด็กนั่งตามสบายหลับตา หายใจเข้าออก-ออก ซ้ำๆ ผ่อนคลายแล้วค่อยๆ ลืมตา
2. วางอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวไว้ตรงกลาง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ แนวทางการเคลื่อนไหวร่างกาย และสิ่งที่ครูคาดหวัง
3. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณเคาะจังหวะ “รัว” ให้เคลื่อนไหวโดยให้เด็กคลานเร็วๆ จังหวะ “ช้า” ให้คลานช้าๆ เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการคลานไปทั่วๆ บริเวณตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างโดยไม่ชนกัน เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 ครั้งแล้วให้เด็กนั่งเป็นกลุ่มอิสระกลุ่มละ 3-4 คน

ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ รู้คิดเสริมแรงและแบ่งปัน

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันแล้วผลัดกันออกมาเลือกอุปกรณ์ คนละ 1 ชิ้น แล้วให้สมาชิกในกลุ่มนำไปวางรวมกัน
2. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสำรวจอุปกรณ์โดย
  - บอกชื่ออุปกรณ์
  - ช่วยกันนับจำนวนและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
  - สำรวจรูปร่างลักษณะโดยการสัมผัส ลูบคลำ ตมกลืนและช่วยกันบอกลักษณะ
  - สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของสื่อหรืออุปกรณ์ในลักษณะต่างๆ เช่น แก้ว กิ่ง โบก โยก การโยน เคาะ สะบัด
3. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสนทนา ชักชวน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ช่วยกันวางแผน ออกแบบท่าทาง กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวโดยเริ่มจาก
  - การเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล
  - เคลื่อนไหวเป็นรายคู่
  - เคลื่อนไหวเป็นรายกลุ่ม
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์ตามคำสั่ง โดยให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์ไปทั่วๆ บริเวณในขณะที่มีพายุฝน ตามจังหวะช้า-เร็ว เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กนำ

อุปกรณ์ชิ้นเนื้อสีระชะ สมมติเป็นหลังคาบ้านแล้วเข้าไปหลบฝนอยู่ใต้หลังคาบ้านโดยเริ่มเคลื่อนไหว เป็นรายบุคคล รายคู่และรายกลุ่ม

5. ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวครูกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยการ กล่าวชมเชย ตบมือเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ

1. เด็กนั่งพักอ่อนในท่าสบายบนพื้นภายในห้องเรียนพร้อมฟังเพลงเบาๆ ประมาณ 1 นาที
2. เด็กช่วยกันสรุปผลการจัดกิจกรรมที่ละกลุ่ม โดยครูใช้คำถามนำ เช่น
  - อุปกรณ์ที่ได้ใช้ประกอบการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นอย่างไร
  - เด็กๆ เคลื่อนไหวไปในทิศทางใดบ้าง
  - ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร
  - ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนบ้าง
  - การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีทำอย่างไร
  - ให้อาสาสมัคร 1-2 ออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน และ การเป็นผู้นำผู้ตาม

วันที่ 3

- ประเภทการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยการเคลื่อนไหวแบบผู้นำ-ผู้ตาม

- สารสำคัญ

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยการเคลื่อนไหวแบบผู้นำ-ผู้ตาม เป็นการเคลื่อนไหวหรือการทำท่าทางตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเองแล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม หลังจากนั้นจึงผลัดกันเป็นผู้นำ-ผู้ตามในการเคลื่อนไหวโดยมีวัสดุอุปกรณ์ประกอบในการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือทางสังคมด้าน การการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

- กิจกรรม

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบาย อบอุ่นร่างกาย

1. ให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู ครูสนทนาพูดคุยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น
  - ให้เด็กนั่งตามสบายหลับตา หายใจเข้าออก-ออก ซ้ำๆ ผ่อนคลายแล้วค่อยๆ ลืมตา
2. วางอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวไว้ตรงกลาง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ แนวทางการเคลื่อนไหวร่างกาย และสิ่งที่ครูคาดหวัง
3. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณเคาะจังหวะ เมื่อครูเคาะจังหวะ “รัว” ให้เด็กวิ่งเร็ว ๆ จังหวะ “ซ่า” วิ่งช้า ๆ เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการวิ่งไปทั่วบริเวณตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างโดยไม่ชนกัน เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 ครั้งแล้วให้เด็กนั่งเป็นกลุ่มอิสระกลุ่มละ 3-4 คน

ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันแล้วผลัดกันออกมาเลือกอุปกรณ์ คนละ 1 ชิ้น
2. ให้สมาชิกในกลุ่มนำไปวางรวมกัน
3. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสำรวจอุปกรณ์โดย
  - บอกชื่ออุปกรณ์
  - ช่วยกันนับจำนวนและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
  - สำรวจรูปร่างลักษณะโดยการสัมผัส ลูบคลำ ตมกลืนและช่วยกันบอกลักษณะ
  - สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะต่างๆ เช่น แกว่ง กลิ้ง โบก โยก การโยน เคาะ สะบัด
4. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสนทนา ชักชวน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ช่วยกันวางแผน ออกแบบท่าทาง กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวโดยเริ่มจาก
  - การเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล
  - เคลื่อนไหวเป็นรายคู่
  - เคลื่อนไหวเป็นรายกลุ่ม
5. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์ตามคำสั่งเป็นรายบุคคล รายคู่และรายกลุ่ม ไปในทิศทางและระดับต่างๆ โดยให้เด็กผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำท่าทางไม่ซ้ำกันตามจังหวะ

เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้หยุดการเคลื่อนไหวแล้วใช้อุปกรณ์ประกอบการทำท่าทางตามคำสั่ง เช่น ลมพัดต้นไม้ ฝนตกกางร่มหลบฝน สร้างบ้านแล้วเข้าไปหลบฝนภายในบ้าน

6. ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวครูกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยการ กล่าวชมเชย ตบมือ ที่เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

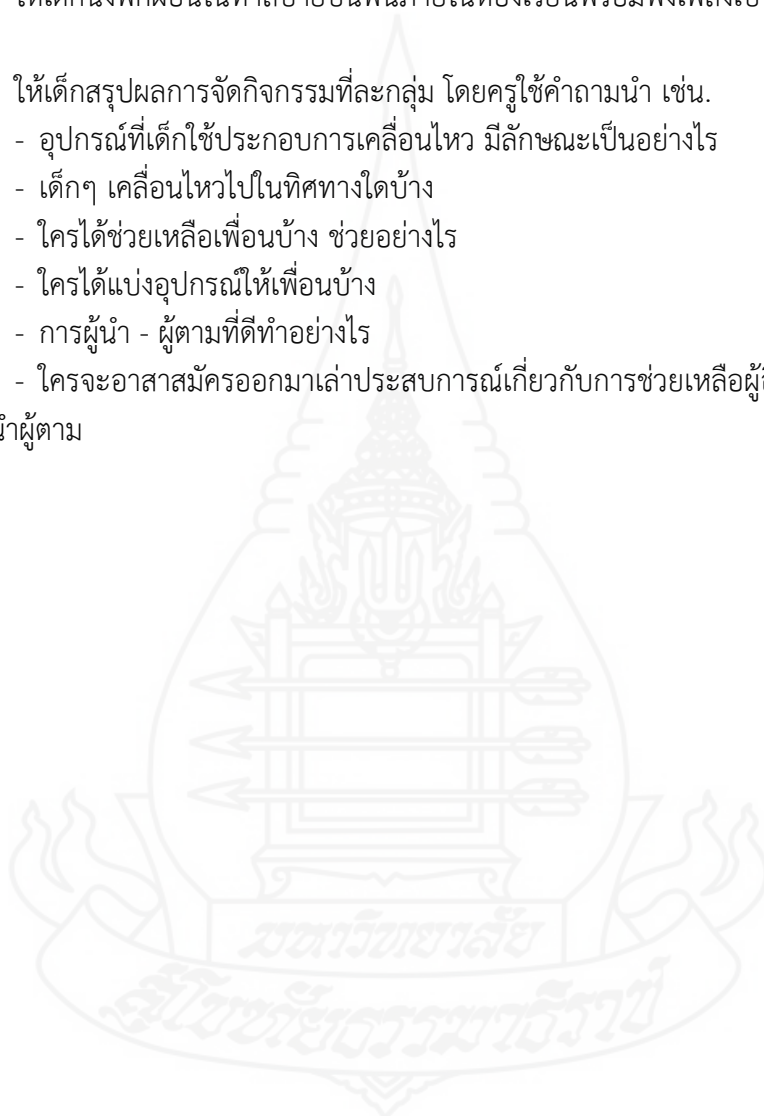
ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ

1. ให้เด็กนั่งพักผ่อนในท่าสบายบนพื้นภายในห้องเรียนพร้อมฟังเพลงเบา ๆ ประมาณ 1 นาที

2. ให้เด็กสรุปผลการจัดกิจกรรมที่ละกลุ่ม โดยครูใช้คำถามนำ เช่น.

- อุปกรณ์ที่เด็กใช้ประกอบการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นอย่างไร
- เด็กๆ เคลื่อนไหวไปในทิศทางใดบ้าง
- ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร
- ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนบ้าง
- การผู้นำ - ผู้ตามที่ดีทำอย่างไร
- ใครจะอาสาสมัครออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน และ

การเป็นผู้นำผู้ตาม

วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยการเคลื่อนไหวเลียนแบบ

- สารสำคัญ

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยการเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวที่สมมติให้เด็กเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเคลื่อนที่หรืออยู่กับที่ก็ได้ เช่น เลียนแบบท่าทางสัตว์ เลียนแบบท่าทางของวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ เช่นรถไฟ เครื่องบิน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือทางสังคมด้าน การการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

- กิจกรรม

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบาย อบอุ่นร่างกาย

1. ให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู ครูสนทนาพูดคุยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น
  - ให้เด็กนั่งตามสบายหลับตา หายใจเข้าออก-ออกช้า ๆ ผ่อนคลายแล้วค่อย ๆ ลืมตา
2. วางอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวไว้ตรงกลาง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ บอก
3. แนวทางการเคลื่อนไหวร่างกาย และสิ่งที่ครูคาดหวัง
4. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณเคาะจังหวะ โดยเคาะ “รัว” สไลด์เร็ว จังหวะ “ช้า” สไลด์ช้า เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
5. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างโดยไม่ชนกัน เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 ครั้งแล้วให้เด็กนั่งเป็นกลุ่มอิสระกลุ่มละ 3-4 คน

ขั้นที่ 2 ชั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันแล้วผลัดกันออกมาเลือกอุปกรณ์ คนละ 1 ชิ้น
2. ให้สมาชิกในกลุ่มนำไปวางรวมกัน
3. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสำรวจอุปกรณ์โดย
  - บอกรายชื่ออุปกรณ์
  - ช่วยกันนับจำนวนและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
  - สำรวจรูปร่างลักษณะโดยการสัมผัส ลูบคลำ ตมกลืนและช่วยกันบอกลักษณะ
  - สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะต่างๆ เช่น แกว่ง กลิ้ง โบก โยก การโยน เคาะ สะบัด
4. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสนทนา ชักชวน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ช่วยกันวางแผน ออกแบบท่าทาง กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวโดยเริ่มจาก
  - การเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล
  - เคลื่อนไหวเป็นรายคู่
  - เคลื่อนไหวเป็นรายกลุ่ม
5. สมาชิกแต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์ตามคำสั่ง เป็นรายบุคคล รายคู่และรายกลุ่ม ไปในทิศทางและระดับต่างๆ โดยให้เด็กผลัดกันเป็นผู้นำผู้ตาม ทำท่าทางไม่ซ้ำกันตามจังหวะ

เมื่อได้ยื่นสัญญาหยุด ให้หยุดการเคลื่อนไหวแล้วใช้อุปกรณ์ประกอบการทำท่าทางตามคำสั่ง เช่นลมพัดต้นไม้ ฝนตกกางร่มหลบฝน ให้สร้างบ้านแล้วเข้าไปหลบฝนภายในบ้าน

6. ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวครูกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยการ กล่าวชมเชย ตบมือ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

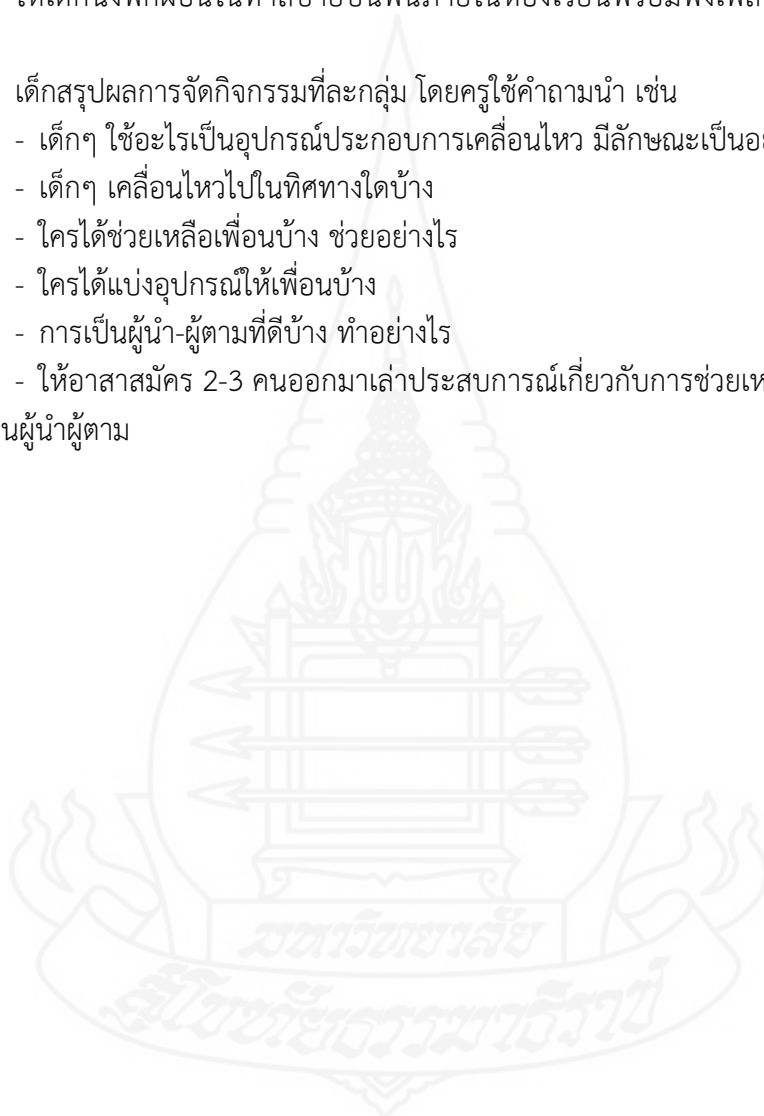
ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ

1. ให้เด็กนั่งพักผ่อนในท่าสบายบนพื้นภายในห้องเรียนพร้อมฟังเพลงเบา ๆ ประมาณ 1 นาที

2. เด็กสรุปผลการจัดกิจกรรมที่ละกลุ่ม โดยครูใช้คำถามนำ เช่น

- เด็กๆ ใช้อะไรเป็นอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นอย่างไร
- เด็กๆ เคลื่อนไหวไปในทิศทางใดบ้าง
- ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร
- ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนบ้าง
- การเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดีบ้าง ทำอย่างไร
- ให้อาสาสมัคร 2-3 คนออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน

และการเป็นผู้นำผู้ตาม

วันที่ 5

- ประเภทการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ

- สารสำคัญ

การเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์โดยการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ เป็นการเคลื่อนไหวที่ให้เกิดการทำท่าทางตามความคิดจินตนาการโดยฟังคำบรรยายเรื่องราว เพลง ทำนอง โดยทำท่าทางจินตนาการประกอบอุปกรณ์ สื่อ อุปกรณ์ในหน่วยการเรียนรู้ ห่วงยาง แถบผ้า ริบบิ้น กระดาษหนังสือพิมพ์ หรืออื่นๆ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือทางสังคมด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

- กิจกรรม

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบาย อบอุ่นร่างกาย

1. ให้เด็กนั่งเป็นรูปตัวยู ครูสนทนาพูดคุยสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น
  - ให้เด็กนั่งตามสบายหลับตา หายใจเข้าออก - ออกช้า ๆ ผ่อนคลายแล้วค่อย ๆ ลืมตา
2. วางอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวไว้ตรงกลาง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์แนวทางการเคลื่อนไหวร่างกาย และสิ่งที่ครูคาดหวัง
3. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณเคาะจังหวะ “รัว” กระโดดเร็ว จังหวะ “ช้า” กระโดดช้า เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างโดยไม่ชนกัน เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 ครั้งแล้วให้เด็กนั่งเป็นกลุ่มอิสระกลุ่มละ 3-4 คน

ขั้นที่ 2 ชั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันแล้วผลัดกันออกมาเลือกอุปกรณ์ คนละ 1 ชิ้น แล้วให้สมาชิกในกลุ่มนำไปวางรวมกัน
2. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสำรวจอุปกรณ์โดย
  - บอกชื่ออุปกรณ์
  - ช่วยกันนับจำนวนและตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
  - สำรวจรูปร่างลักษณะโดยการสัมผัส ลูบคลำ ตมกลืนและช่วยกันบอกลักษณะ
  - สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหวของสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะต่างๆ เช่น แกว่ง กลิ้ง โบก โยก การโยน เคาะ สะบัด
3. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสนทนา ชักชวน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ช่วยกันวางแผน ออกแบบท่าทาง กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวโดยเริ่มจาก
  - การเคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล
  - เคลื่อนไหวเป็นรายคู่
  - เคลื่อนไหวเป็นรายกลุ่ม
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์ ทำท่าทางตามจินตนาการ ตามจังหวะสัญญาณไปในทิศทางและระดับต่างๆ เป็นรายบุคคล รายคู่และรายกลุ่ม โดยฟังคำบรรยายจากครู ดังนี้ “เข้า

วันหนึ่ง เด็กๆ ตื่นนอนตอนเช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหารเช้า และเตรียมตัวที่จะไปโรงเรียน อยู่ๆ ฝนก็ตกลงมา เด็กๆ บางคนจึงสวมชุดกันฝน รองเท้าบู๊ต บางคนก็กางร่ม เดินไปตามถนน พอเจอกับเพื่อนฝนยิ่งตกหนักขึ้นและน้ำท่วม ทำให้ไม่สามารถเดินฝ่าเท้าต่อไปได้ เด็กๆ จึงนำอุปกรณ์มาช่วยกันต่อเรือแล้วพายไปโรงเรียนอย่างปลอดภัย

5. ขณะที่เด็กเคลื่อนไหวครูกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยการ กล่าวชมเชย ตบมือ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ

1. ให้เด็กนั่งพักผ่อนในท่าสบายบนพื้นภายในห้องเรียนพร้อมฟังเพลงเบา ๆ ประมาณ 1 นาที

2. เด็กและครูร่วมสนทนาสรุปโดยใช้คำถาม

- เด็กๆ ใช้อะไรเป็นอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นอย่างไร
- เด็กๆ เคลื่อนไหวไปในทิศทางใดบ้าง
- ใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ช่วยอย่างไร
- ใครได้แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนบ้าง
- การเป็นผู้นำ - ผู้ตามที่ดี ทำอย่างไร
- ครูให้อาสาสมัคร 2-3 คนออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น

การแบ่งปัน และการเป็นผู้นำผู้ตาม

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ แทมมาริน ฉิ่ง กลอง กรับ ลูกชัต
2. สื่ออุปกรณ์ประกอบการหน่วยการเรียนรู้ คือ ร่ม ผ้ากันฝน กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้าขาวม้า ฮูล่าฮูล่า รัปบัน เชือก เศษผ้า ท่อนไม้
3. คำคล้องจอง “ฝนตกแดดออก”
4. เพลง “ดั่งดอกไม้บาน”
5. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับเปิดเพลง

ฝนตกแดดออก

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

ฝนตกพริ้วพริ้วแม่ด้ากลางร่ม

แกเดินก้มก้มอยู่ข้างกำแพง

ประเดี้ยวแดดออก แกบอกพ่อแดง

ฉันไม่มีแรงหุ้ร่มให้ที

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือทางสังคมด้าน การการช่วยเหลือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการแบ่งปัน ของสมาชิกในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

2. สังเกตการเคลื่อนไหวและการควบคุมจังหวะในการเคลื่อนไหว
3. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ภาคผนวก ข

คู่มือการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยและ
แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

คำนำ

คู่มือการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยและแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยฉบับนี้ เป็นคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยได้ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือ 3 ด้าน คือ 1).ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น 2). ด้านการแบ่งปัน 3). ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือฉบับนี้ ประกอบไปด้วย คำชี้แจงเครื่องมือ พฤติกรรมที่สังเกต มาตรฐานค่า ระดับคุณภาพ เวลาที่ใช้ในการสังเกต วิธีการสังเกต และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยและแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาหรือผู้สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านพฤติกรรมความร่วมมือต่อไป

กรรณิกา ว่องไว

คู่มือการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. พฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือมี 3 ด้าน ได้แก่
  - 1) การช่วยเหลือ ได้แก่
    - 1.1) พุดแนะนำวิธีการเล่นหรือทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ
    - 1.2) ช่วยเพื่อนทำกิจกรรม
    - 1.3) ช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเล่นหรือทำกิจกรรมเสร็จ
  - 2) การแบ่งปัน
    - 2.1) แบ่งหรือให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์
    - 2.2) รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรม
    - 2.3) ยอมหรือชักชวนให้เพื่อนเข้าร่วมทำกิจกรรม
  - 3) การเป็นผู้นำผู้ตาม
    - 3.1) บอกความต้องการ ความคิด ในการทำกิจกรรม
    - 3.2) ทำเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้อง
    - 3.3) ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงในการเล่นหรือทำกิจกรรมการ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นการบันทึกในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต จัดเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือจากการยอมรับการช่วยเหลือจากเพื่อนหรือเพื่อนเป็นผู้บอก /ขอร้องให้เพื่อนร่วมมือกระทำพฤติกรรมตามที่ตนต้องการ

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะร่วมมือ
3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต โดยแบ่งการสังเกตเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ก่อนการทดลอง เป็นการสังเกตในช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ใช้เวลา 20 นาที กิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้เวลา 60 นาที กิจกรรมเสรี ใช้เวลา 60 นาที เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ระหว่างการทดลอง เป็นการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือและพฤติกรรมอื่นๆของเด็กปฐมวัยในสภาวะปกติของการใช้แผนการจัดประสบการณ์ในแผนปกติ

หลังการทดลอง เป็นการสังเกต หลังจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ในช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ใช้เวลา 20 นาที กิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้เวลา 60 นาที กิจกรรมเสรี ใช้เวลา 60 นาที เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังจากการสังเกตผู้วิจัยสรุปผลการสังเกตโดยบันทึกเป็นระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเอง
ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือจากการยอมรับการช่วยเหลือ
จากเพื่อนหรือเพื่อนเป็นผู้บอก /ขอร้องไห้เพื่อนร่วมมือกระทำพฤติกรรมตามที่ต้องการ
ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะร่วมมือ

แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ก่อนการทดลอง   หลังการทดลอง

ชื่อผู้ถูกสังเกต ด.ช./ด.ญ.....นามสกุล.....ผู้สังเกตนางกรรณิกา ว่องไว
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 สัปดาห์ที่.....วันที่.....เดือน.....ปี.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือจากการยอมรับการช่วยเหลือ
จากเพื่อนหรือเพื่อนเป็นผู้บอก/ขอร้องให้เพื่อนร่วมมือกระทำพฤติกรรม
ตามที่ตนต้องการ

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะร่วมมือ

รายการพฤติกรรมความร่วมมือ	ระดับคะแนน		
	2	1	0
1. การช่วยเหลือผู้อื่น			
1.1 พุดแนะนำวิธีการเล่นหรือทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ			
1.2 ช่วยเพื่อนแก้ปัญหา			
1.3 ช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเล่นหรือทำกิจกรรมเสร็จ			
2. การแบ่งปัน			
2.1 แบ่งหรือให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์			
2.2 รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรม			
2.3 ยอมให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ร่วมกัน			
3. การเป็นผู้นำผู้ตาม			
3.1 บอกความต้องการ ความคิด ในการทำกิจกรรม			
3.2 ทำเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้อง			
3.3 ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงในการเล่นหรือทำกิจกรรม			

บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ ผศ.(พิเศษ)นันทา โพธิ์คำ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา กศ.ม สาขาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ชื่อ นางรำไพ ไชยพาลี
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม จิตวิทยาการให้คำปรึกษา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัย
3. ชื่อ นาสุธรา มะลียา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัย

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 19

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มกราคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นันทา โพธิ์คำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางกรรณิกา ว่องไว นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อ ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด ตาม โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม ข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่ เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและ กระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้า อิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง ขอบอกคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 0810577618 ,0610289913

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 19

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มกราคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางรำไพ ไชยพาลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางกรรณิกา ว่องไว นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อ ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด ตาม โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม ข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่ เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและ กระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้า อิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 0810577618 ,0610289913

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 19

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มกราคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสุธารา มะลียา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางกรรณิกา ว่องไว นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อ ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองคูบอน จังหวัดร้อยเอ็ด ตาม โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม ข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่ เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและ กระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้า อิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 0810577618 ,0610289913

ภาคผนวก ง

แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**แบบประเมินคุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์
เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย**

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมของคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1 หลักการและเหตุผล					
2 หลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย					
3 จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมชัดเจน					
4 การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย					
5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย					
6 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรม					
7 บทบาทของเด็กในการทำกิจกรรม					
8 การประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมการร่วมมือ					
9 แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือ					
9.1 แผนที่ 1 หน่วย กตุฝน					
1) สาระสำคัญ					
2) จุดประสงค์					
3) สาระการเรียนรู้					
4) วิธีดำเนินกิจกรรม					
5) สื่อการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
9.2 แผนที่ 2 หน่วย ต้นไม้					
1) สารสำคัญ					
2) จุดประสงค์					
3) สารการเรียนรู้					
4) วิธีดำเนินการกิจกรรม					
5) สื่อการเรียนรู้					
9.3 แผนที่ 3 หน่วย ดอกไม้					
1) สารสำคัญ					
2) จุดประสงค์					
3) สารการเรียนรู้					
4) วิธีดำเนินการกิจกรรม					
5) สื่อการเรียนรู้					
9.4 แผนที่ 4 หน่วย ผลไม้					
1) สารสำคัญ					
2) จุดประสงค์					
3) สารการเรียนรู้					
4) วิธีดำเนินการกิจกรรม					
5) สื่อการเรียนรู้					
9.5 แผนที่ 5 หน่วย ตาวิเศษ					
1) สารสำคัญ					
2) จุดประสงค์					
3) สารการเรียนรู้					
4) วิธีดำเนินการกิจกรรม					
5) สื่อการเรียนรู้					
คะแนน					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง: ให้ท่านพิจารณาแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องกันและชัดเจนดี
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องและชัดเจนหรือไม่
-1 หมายถึง ไม่มีความชัดเจนและไม่สอดคล้องกัน

1. คุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

รายการ	คะแนน		
	1	0	+1
1. การช่วยเหลือผู้อื่น			
1.1 พุดแนะนำวิธีการเล่นหรือทำกิจกรรมให้เพื่อนเข้าใจ.			
1.2 ช่วยเพื่อนแก้ปัญหา			
1.3 ช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเล่นหรือทำกิจกรรมเสร็จ			
2. การแบ่งปัน			
2.1 แบ่งหรือให้ยืมวัสดุอุปกรณ์			
2.2 รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทำกิจกรรม			
2.3 ยอมให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ร่วมกัน			
3. การเป็นผู้นำ-ผู้ตาม			
3.1 บอกความต้องการ ความคิด ในการทำกิจกรรม			
3.2 ทำเลียนแบบ/ทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้อง			
3.3 ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงในการเล่นหรือทำกิจกรรม			

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก จ

ภาพการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบอุปกรณ์
เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ภาพกิจกรรม

ชั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศสบายอบอุ่นร่างกาย

นั่งเป็นรูปตัว

หลับตาสบายผ่อนคลาย

เด็กและครูร่วมสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์

ครูบอกแนวทางการเคลื่อนร่างกาย
บอกสิ่งที่คาดหวัง

สนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ บอกสิ่งที่ครูคาดหวัง

กำหนดสัญญาณเคาะจังหวะ ช้า เร็ว หยุด

เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเคาะเช่น
การเดิน-วิ่ง

เคลื่อนไหวโดยการคลาน

เคลื่อนไหวโดยการสไลด์

เคลื่อนไหวโดยการกระโดด

ชั้นที่ 2 ชั้นเรียนรู้ รู้คิด ร่วมมือเสริมแรงและแบ่งปัน

เด็กเลือกอุปกรณ์

นำอุปกรณ์มาวางรวมกัน

สำรวจ สังเกตทิศทางการเคลื่อนไหว

แกว่ง โบก โยน เคาะ สะบัดๆ

สมาชิกร่วมกันสนทนาซักชวน ช่วยเหลือ วางแผน ออกแบบ กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวรายบุคคล

เคลื่อนไหวรายคู่

เคลื่อนไหวรายกลุ่ม

วันที่ 1 เคลื่อนไหวประกอบคำคล้องจอง

วันที่ 2 เคลื่อนไหวตามคำสั่ง

วันที่ 3 เคลื่อนไหวผู้นำผู้ตาม

วันที่ 4 เคลื่อนไหวเลียนแบบ

วันที่ 5 เคลื่อนไหวตามจินตนาการ
ชั้นที่ 3 ทบทวนผลการเรียนรู้สู่ความร่วมมือ

เด็กๆ ช่วยกันเก็บอุปกรณ์

เด็กร้องพึมพอมสบาย ฟังเพลงเบาๆ

เด็กสรุปผลการเคลื่อนไหว

อาสาสมัครเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ

การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตาม

ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก

เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ที่หลากหลาย หาง่าย ประหยัด สะดวก ปลอดภัย ได้แก่ กลอง ลูกแซก แทมมารีน ฉิ่ง กรับ ร่ม ผ้ากันฝน กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้าขาวม้า เศษผ้า ฮูล่าฮูป รีบบิ้น เชือก ท่อนไม้

ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์
การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการปฏิบัติตามกฎกติกาการเล่นกับเพื่อน

การแบ่งปันและรอคอยขณะเล่นหรือทำกิจกรรม

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางกรรณิกา ว่องไว
วัน เดือน ปีเกิด	23 กรกฎาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (การอนุบาลศึกษา) วิทยาลัยครูสวนดุสิต พ.ศ. 2531
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหนองคูบอน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่ง	ครู

